

Gyerekesély programok járványhelyzetben

Az első hullám tapasztalatai, javaslatok a következő időszakra

Írta és szerkesztette:
Marozsán Csilla

2020. szeptember

Az Integrált gyermekprogramok szakmai támogatása (EFOP-1.4.1-15) projekt keretében
készítette a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület

A kiadvány létrejöttében közreműködő máltai munkatársak:

Ambrus László, Batancs Tímea, Berki Judit, Bodroginé Hronyecz Ildikó, Boros Gábor, Csipkés Hajnalka Szende, Domján Edit, ifj. Erdősi Sándor, Fábíán Erika, Fehér Krisztina, Fodor László, Groska Éva, Habarics Anikó, Inántsy Papp Sándor, Kiss Dávid, Kertész Attila, Kocsis Attila, Kőrösi Anita, Kovács Judit, Kovácsné Percz Eszter, Kövesdi Nóra, Laskó-Kuthi Adrienn, Leskóné Borbély Zsuzsanna, Madarász András Pálné, Mátyás Lilla, Naár Judit, Nagy Gábor, Németh Julianna, Osváth Gabriella, Panyik Barbara, Pressing Lívía, Rácz Ádám, Révai Kata, Révészné Sólyom Enikő, Sarok Ferenc, Szoboszlai István, Szomora Szilárd, Takács Eszter, Tupi Sándor, Turula Katalin, Vrastyák Mónika

Tartalom

Bevezetés.....	4
Alapvető változások a járvány idején.....	5
A gyerekek, családok helyzete	5
A szociális támogató rendszerek működése	7
Gyerekprogramok a COVID-19 árnyékában.....	10
Tevékenységek a veszélyhelyzet alatt	14
Alap- és komfortszolgáltatások biztosítása	15
Segítségnyújtás a települési feladatok ellátásában	20
Gyerekek programjai és tanulássegítés	20
Közösségi programok, online szolgáltatások	24
Visszatérés - egy új rendszerhez.....	26
Összegzés	29
Melléklet - Szakmai ajánlás - Közösségi házak és közösségi terek működése járványhelyzetben	31

Bevezetés

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat kiemelt projekt keretében nyújt szakmai-módszertani segítséget¹ - partnereivel együttműködésben - a járási gyerekesély programoknak, a Jó kis hely közösségi tereknek és a Végtelen lehetőség projekteknek² országszerte, összesen 38 járás 723 településéhez kapcsolódva.

A szakmai kísérés során feltárt információkat közreadva szeretnénk betekintést nyújtani a Covid-19 járvány első hullámának idején a leghátrányosabb helyzetű térségekben a családokra, és az őket támogató intézményrendszerre nehezedő problémákba, a gyerekesélyek növelését segítő projektek dilemmáiba, tipikus segítő tevékenységeinek körébe. Ezen speciális időszak sajátosságait és megoldási gyakorlatát bemutatva szeretnénk inspirálni, ötleteket adni mindazoknak a projekt megvalósítóknak, akik a járvány idején kénytelenek újra-értelmezni feladatukat. A tapasztalatok alapján javaslatokat teszünk az őszi járvány-hullám előtti teendőkre, illetve egy újabb veszélyhelyzeti működés kialakítására, növelve ezzel a projektek alkalmazkodóképességét, elősegítve a gyerekek, családok esélyeit növelő programok megvalósítását.

Reményeink szerint kiadványunk segíti a kedvezményezett munkáját, valamint láthatóvá teszi a gyerekprogramokban tett erőfeszítéseket a szaktárca és a szélesebb szakmai nyilvánosság számára. Írásunkban főként a máltai módszertani segítő stáb heti és havi beszámolóiból merítettünk, valamint - a (járási) gyerekprogram megvalósítók részvételével a veszélyhelyzeti működés tapasztalatait áttekintő - online workshopok információit használtuk fel.

---

¹ Integrált gyermekprogramok szakmai támogatása (EFOP-1.4.1-15)

² Az Integrált térségi gyermekprogramok (EFOP-1.4.2-16), a Jó kis hely – Biztos Kezdet Gyerekházak és kistelepülési komplex gyermekprogramok támogatása (EFOP-1.4.3-16) projektek köréből a Jó kis hely közösségi terek és a Végtelen lehetőség - Kísérleti program a leginkább elmaradott járások területi felzárkózása érdekében (EFOP-1.5.1-17) projektek kísérésének tapasztalatait összegezzük

Alapvető változások a járvány idején

A gyerekek, családok helyzete

A gyerekesély programok kísérése során némi rálátást kaptunk a gyerekek, családok helyzetére Magyarország leghátrányosabb helyzetű járásaiban a 2020 tavaszán megjelent koronavírus veszélyhelyzet idején. A mindennapi működést felülíró intézményi zárások, a váratlan új elvárások, a védekezést elősegítő izoláció, a veszélybe került munkahelyek, a bevételi források elapadása, a szolgáltatások korlátozott elérése, a családon belüli funkciók, feladatok radikális átalakulása szinte mindenkit megérintett, a szegény családokban pedig megsokszorozódott az újonnan felmerült nehézségek hatása.

A veszélyhelyzet kihirdetését követően az oktatási, nevelési intézmények azonnal bezártak³, az iskolákban újfajta, tantermen kívüli, **digitális munkarend** szerint folyt az oktatás, az óvodákban is igyekeztek tartani a kapcsolatot digitálisan a gyerekekkel. Ez a hirtelen váltás számos kihívással szembesítette a családokat, különösen a hátrányos helyzetben élő szülőket és gyerekeket, azokat, akik egy átlagos tanévben is elmaradnak szerencsésebb helyzetű társaiktól.

Az első nyilvánvaló deficit a digitális munkarendre való átállással az eszközök elégtelensége volt. Ugyan a családok szinte mindegyikében van okostelefon, azonban a digitális oktatásba kapcsolódáshoz legalább tablet, de inkább laptop vagy számítógép lett volna szükséges. Ahol volt erősebb gép, ott sem állt rendelkezésre annyi, hogy az iskolás-korú testvérek mindegyike hozzájusson, s ezen az iskola vagy a közösségi tér sem tudott érdemben segíteni. Néhol magán a településen, vagy a háztartásban hiányzott az internet kapcsolat, megfelelő elérés vagy előfizetés nem állt rendelkezésre az anyagok letöltéséhez, továbbításához. Van olyan kistélepülés, ahol az önkormányzat kis hatókörű – jelszóval végett – wifije vagy a közösségi ház hotspotja biztosította az internet elérést. A következő szembetűnő akadály a digitális kompetenciák hiánya, illetve alacsony szintje, úgy a gyerekek, mint a szülők (esetenként a tanárok) körében. Egységes iránymutatás híján a tananyagok a tanárok kompetenciájához, előzetes ismereteihez igazodtak, akár tantárgyanként eltérő platformokon (KRÉTA, Google Tanterem, Facebook, Skype stb.) érkezhettek a feladatok. A bekapcsolódás első mérföldkövét, a saját e-mail cím elkészítését sem könnyű távolból segíteni, a további felhasználói fiókok és online programok megismerésének nehézsége sok esetben a digitális oktatásból való kimaradást vonta maga után.

Több iskola, település és közösségi tér a digitális oktatás kudarcát látva, offline vagy hibrid offline-online segítői módokkal támogatta a gyerekeket, akadályozta meg a kiesést az oktatási rendszerből. Ezekben az esetekben is találkoztak eszközhiánnyal, a papír, ceruza, toll, olló stb. hiánya a háztartásokban kevésbé volt feltűnő iskolaidőben, most azonban világosan láthatóvá vált.

A digitális oktatás sok esetben egyszerű lecke feladásban és számonkérésben merült ki, ami érdemi oktatás, személyes példák és magyarázatok híján, alacsony önálló tanulási kompetenciák mellett nem segítette elő a tananyag elsajátítását. Az otthoni tanulás-támogatást hátráltatja, hogy az alacsony végzettségű szülők között vannak funkcionális analfabéták, jelentős részük nem használja kétségbe a számítógépet, a tantárgyi felkészüléshez

---

³ „A koronavírus miatti új munkarend bevezetéséről a köznevelési és szakképzési intézményekben” című 1102/2020 számú kormányhatározat

szükséges ismerettel nem rendelkeznek. Az otthoni tanulást nehezíti továbbá a lakhatási szegénység, ritkábban az áram hiánya, gyakrabban pedig a megfelelő tér hiánya. Nehéz koncentrálni az iskolai feladatra, amikor egy kis helyiségben 4+ lakó éli az életét, tölti együtt a napot, ezekben a helyzetekben gyakran a tanulásra szánt idő, napirend is sérül. Az otthoni tanulást gátolta az is, hogy a mindennapi betevőért küzdő szülők egy része nem tudott partner lenni a gyerekek motivációjának, napirendjének fenntartásában. Mind ezek után nem meglepő, hogy a leginkább támogatásra szoruló gyerekek egy része be sem kapcsolódott érdemben a digitális oktatásba, mások pedig néhány hét után eltűntek az oktatási intézmények radarjáról. Összességében a diákok 10-20 %-a maradt ki a digitális oktatásból⁴, a társadalmi, területi hátrányokkal küzdő területeken ez az arány még rosszabb lehet.

Az oktatási intézmények bezárása új helyzetet teremtett számos egyéb szempontból is. Ahol a szülők a veszélyhelyzet időszakában is eljártak dolgozni, ott a gyerekek felügyelete egyik napról a másikra megoldásra várt. Egyes településeken kezdetben az iskola és egyéb elérhető szolgáltatás nélkül a napok szünidei hangulatban teltek, az utcán játszó, csellengő gyerekcsapatokkal. Azokban a szerencsés háztartásokban, ahol a munkaviszony otthoni munkavégzéssel fenntartható volt, újabb teher hárult a szülőkre. A korábban elkülönülő szerepek, idősávok, feladatok összezsúsztak, a gyerekek egész nap otthon tartózkodó családtagok ellátása, a gyerekek tanulásának támogatása, mindemellett a fizetett munka teljes értékű ellátása a fokozott erőfeszítést követelt.

A **munkahelyvesztés** a szegény családokat érzékenyebben érintette, mert nem volt megtakarításuk, amivel átvészelhették a járvány időszakát. Járásonként eltérő módon jelent meg a munkanélküliség problémaként a járvány első hullámában. A napszámba járók munkája időlegesen szinte teljesen megszűnt, de a nyár közeledtével már ismét voltak elérhető munkák. Egyes helyeken a közmunkás lehetőségek szűküléséről is beszéltek, másutt a közmunkás státuszok fenntartásáról, a gyerekesek számára méltányos megoldásokról számoltak be. Néhány járásban a nagyobb gyárak döntöttek leépítés mellett. A hátrányos helyzetű térségekben jellemző fővárosi vagy külföldi munkavállalásnak is véget vetett a veszélyhelyzet. A külföldről hazaérkező - munka nélkül maradt - családtag, és a vele együtt lakók is kiestek időlegesen a munkaerőpiacról. Az új nehézségek halmozódása az egyébként is egyik napról a másikra élő családoknál viszonylag hamar kritikus helyzeteket eredményezett.

A megélhetési válsaggal társuló kényszerű bezártságban a **függőségek** hatása fokozottabban érezhető volt, az alkohol és drogproblémák a járvány idején mélyültek, ezzel egyidőben a családon belüli bántalmazások száma is megnőtt. A helyzetet súlyosbította, hogy ugyanekkor gyengült a szociális támogató háló, nehezedett elérése és csökkent megtartó szerepe is.

„Egyre több gyerek próbál meg "elbújni" a rendszer elől, ezt mindegyik helyen tapasztalják. Letiltott és újra létrehozott Facebook profilokkal, el nem olvasott üzenetekkel próbálnak a feladat elől kitérni, így a lemaradásuk nagy lesz. Minden helyszínen ezeknek a gyerekeknek a felkutatása és segítése zajlik, míg más családoknál inkább a család hozzáállásával van a probléma.” Kaposvári Járás⁵

---

⁴ Hermann Zoltán: Hány diákhoz nem jut el az online távoktatás? - Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézet 2020

⁵ A szürke idézetek a máltai módszertani segítő stáb heti és havi beszámolóiból származnak.

„Folyamatosan érkeznek az adományok különböző külső forrásokból, de a helyi civilek is próbálnak segíteni. Egyelőre kitartanak, a családsegítők is folyamatosan tartják a kapcsolatot a rászoruló családokkal. Hol telefonon, hol személyesen monitorozzák a családokat. Problémát jelent a tanyán élőknek az internet hiánya. Mivel nincs kiépített hálózat csak mobilnetet tudnának használni. Jónéhány gyermeket érint a probléma.” Kisteleki Járási GYEP

„A sellyei foglalkoztatási hivatal vezetője elmondta, hogy a megyében itt nő legkevésbé a munkanélküliség, napi 1-2 főt regisztrálnak. Ez nyilván a járás munkaügyi szervezetéből (alacsony képzettség, nagy foglalkoztatók hiánya, stb.) fakad. A regisztráltakat ugyanakkor nehéz kiközvetíteni, nincs nagy igény. Kivéve a mezőgazdaságban és az építőiparba, ahol továbbra is foglalkoztatnak EU-s támogatásból, és azért mert ezek a szektorok nem álltak le. A járásban kicsi a veszélyeztetett szektor (szolgáltatás, vendéglátás), ezért nem is annyira érintett, az alkalmi és idegymunka sem fog érdemben változni. Az építőipar és a kézimunka igényű mezőgazdaság továbbra is felveszi az emberek egy részét. A közmunkaprogram folyik, az önkormányzatok igyekeznek munkát biztosítani az embereknek.” Sellyei Járás

„Tiszabőn létrejött a helyi önkormányzatnál egy operatív törzs, aminek a végtelen projekt dolgozói is a tagjai. A településen jelenleg „majális van”, mindenki jön – megy, a családok és a gyerekek csapatosan járnak az utcákat. Tegnap már rendőri segítséget kértek, hogy segítsenek hazaküldeni az embereket. Volt olyan nyolc gyerekes család, akinek nem volt tudása arról, hogy járvány okozta szükséghelyzet van. Látványos, hogy mennyi ember jött haza a napokban Budapestről, az építkezések leállításával az emberek folyamatosan veszítik el a munkáikat. Az aktuális havi fizetéseikből még meg tudnak élni, de félő hogy a következő hónapokban nagyon megemelkedik a munkanélküliek száma.” Kunhegyesi Járás VL

„A járásban munkaügyi problémák még nem jelentkeztek, a helyi gyárak nem bocsájtottak még el embereket, vagy álltak le. Közmunka program kapcsán zajlik az egyeztetés. Volt arról szó, hogy a kisgyerekes közmunkában foglalkoztatottaknak is elrendelnének esetlegesen otthoni munkavégzést. Ennek keretein belül a saját lakókörnyezetüket tartanák rendben, és közben a gyermekeikre is tudnának figyelni a kisgyerekes családok.” Cigándi Járás VL

„Pánikhangulat nincs, de szolgálatvezető félelmét fejezte ki, hogy az összezárt családtagok nehezen viselik a be/összezártaságot. Mivel megszűnt a feketézés, illetve az idegymunka, a prostitúcióból élők sem tudnak biztos forrást hazajuttatni, így a családokon belül feszültség, erőszak és abúzus megemelkedése várható, és sajnos erre nincs érdemi válasz. Eddig, 3 hét bezártság után 4 eset jelen meg, de attól tartanak, ez fel fog halmozódni, és rengeteg olyan további eset fog történni, amiről nem szereznek tudomást - hiszen a jelzőrendszer eléggé foghíjas lett.” Sarkadi Járási GYEP

A szociális támogató rendszerek működése

A járványhelyzet kihirdetése után, 2020.03.16-tól világossá vált az intézményi zárások, a rendezvények tilalma, ezt minden gyerekeket segítő intézmény és projekt tudomásul vette, és leállította a tervezett programokat. A kezdeti időszakban kevés, és gyakran egymásnak ellentmondó információ jelent meg a koronavírus természetével, lefolyásával, területi elterjedtségével, a védekezés módjaival és azok hatékonyságával kapcsolatban. Idővel derültek ki az intézményi szolgáltatásokra vonatkozó pontos elvárások, addig is mindenki a legjobb tudása szerint csinálta, amit jónak látott. és feszülten várta az részletes rendelkezések megjelenését.

Miközben a szegény családok helyzete egyre kilátástalanabbá vált, a segítségnyújtási lehetőségek beszűkültek. A **családsegítő szolgálatok** feladatai és tevékenységei átalakultak, a családsegítő központok és a szolgálatok ügyeleti rendben működnek, kihelyezett ügyfélfogadás jellemzően nem volt, leginkább telefonon/online érhetőek el (egyes helyeken személyesen is). Családlátogatásokat nem végeztek, többnyire csak krízishelyzetekben jártak el személyesen is (a családok átmeneti otthonainak zárata további nehézséget jelentett ekkortájt). Ezeken kívül általában csak a legszükségesebb esetekben kerültek személyes kapcsolatba a segítő szakemberek a családokkal - megfelelő óvintézkedések mellett. A családsegítők felszabaduló munkaidejükben olyan változatos feladatokat láttak el, mint a családok nyomon követése, adományok szervezése és osztása, krízishelyzetben lévő családok segítése, idősellátásba való bekapcsolódás, vagy épp az oktatási intézmények segítése.

A koronavírus járvány miatt a **védőnők** működése is átalakult, a legtöbb helyen családlátogatás nem volt, csak a státuszvizsgálatokat tartották meg, és a kötelező védőoltásokat biztosították a gyerekek számára. Legtöbb védőnő telefonon tartott kapcsolatot a családokkal, de több helyen működött az online tanácsadás, online fogadóóra is. A védőnők a legtöbb járásban folyamatosan jelezték az adományigényeket, vagy a veszélyeztetett családokat, gyerekeket a rendszer többi tagjának.

A települések a **gyerekétkeztetést** viszonylag hamar átállították elviteles szolgáltatássá, - hiszen abban van gyakorlatuk - a szünidei étkeztetés működtetésével, és az idősellátásban megszokott rendben. Járványhelyzetben az étkeztetettek köre sok esetben nőtt, hogy biztosan elérjék a veszélyeztetett, és karantén alatt levő lakosokat is, valamint plusz erőforrásokat biztosítottak az idősek segítésére.

„A járásban óvodák ügyeletet tartanak vagy folynak a fertőtlenítések. Egyre kevesebb a gyermek, a többi településen folynak a fertőtlenítések, majd a vezető kénytelen megkezdeni a szabadságok kiadását. A járásban egy Bölcsőde található, ami a fertőtlenítés után bezárt. A szociális központ is zárva tart. A járásban Barcson és Babócsán a családsegítők ügyeletet tartanak, a családlátogatás és az adományosztás szünetel, a többi településen is telefonon illetve online elérhetőek a munkatársak. A járásban a védőnők is otthonról dolgoznak telefonon és online elérhetőek, a várandósgondozást és az életkor szerinti kötelező szűrővizsgálatot és oltásokat megtartják. A megnövekedett étkeztetés miatt a járásban 5 intézményben történik főzés, és több helyen ételosztás, ezeken a helyeken szükség lenne adomány fertőtlenítőszerre, gumikesztyűre és szájmascakra.” Barcsi Járás

„A legtöbb település megoldotta az iskolások étkezését (falugondnokokkal), de több helyen pl. a középiskolásoké nem megoldott. Több kis faluban nincs internet/otthoni okoseszköz a tanuláshoz. A családsegítő szolgálatok szerint nincs akut, tömeges krízishelyzet, de ez változhat heteken belül, ha elfogynak a tartalékok, vagy munkahelyi elbocsájtások lesznek. Tudnak olyan egyénekről, akik külföldről, fertőzött országokból jöttek haza, de nem tartják be a karantén szabályokat, járkálnak a településeken. Az egyik nagy iskola igazgatója örülne, ha maszkot kapnának. Több HH-gyereknek nincs okoseszköze a tanuláshoz. A mentorunknak jeleztem az igényeket. Bezárt a gilvánfai és sellyei tanoda, és a Biztos kezdet házak is.” Sellyei Járás

„A napról napra változó helyzetben nehezen tervezhetővé válnak a folyamatok. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés különösen nehezített lett mióta csak okos telefonnal lehet autóbusszjegyet vásárolni. Így a kórházakba, orvoshoz való eljutás szinte lehetetlenné vált. A járvány miatt egyre növekvő munkanélküliség különösen sújtja a járást, ráadásul a dolgozó

emberek egy része feketemunkát végzett, így most semmilyen ellátásra nem jogosult. A rászoruló családok szinte semmilyen tartalékkal nem rendelkeznek, a gyermekek a napi 2-3-szori óvodai, iskolai étkezés helyett egy napi egyszeri „egytálételt” kapnak. Hosszú távon ezek következményei nagyon súlyosak lesznek.” ” Kunhegyesi Járás VL

„A hh-s gyermekek étkeztetése napi szinten megoldott (eldobható tárolókban), sőt a lakosságtól érkezett bejelentések alapján valamelyik szociális ellátó gondoskodik azon személyekről is. A hivatalokon keresztül ugyan a csapból is a koronavírusra, annak veszélyeire való felhívás folyik, a helyiek azonban még mindig nem fogták fel a helyzet súlyosságát (idősek-gyerekek-fiatalok az utcán, boltokban stb.). Sajnos, ugyanez elmondható a legtöbb településről, pl. a külföldről hazatért lakosok nem tartják fontosnak jelentkezni karanténba. Aszalón a védőnő számolt be arról, hogy szinte teljes nemtörődömség tapasztalható a lakosság részéről, mondván "minek ez a nagy szigor"...” Szikszói Járás

„Tiszabőn létrejött a helyi önkormányzatnál egy operatív törzs, aminek a végtelen projekt dolgozói is a tagjai.” Kunhegyesi Járás VL

Gyerekprogramok a COVID-19 árnyékában

A járvány veszélyhelyzetet 2020. március 11-én hirdette ki a Kormány. A március 16-i oktatási intézmények zárásával, digitális munkarendre átállásával, és a rendezvények tilalmával egyidejűleg leálltak a tervezett programok, ügyeleti rendszerre váltottak át a gyerekesély projektek.

Ekkor még nem lehetett tudni, hogy **milyen egyéb szabályok vonatkoznak a gyerekesély projektekre**. Mintegy 3 hét elteltével megjelentek a szociális ellátórendszer veszélyhelyzeti működésével kapcsolatos ajánlások, és a (kulturális) közösségi színterekre vonatkozó szabályozások, de ezek alapján sem lehetett közvetlenül levezetni azt, mi a jogalkotó és a támogató elvárása a gyerekprogramok területén. Ez is az oka annak, hogy a projektek jelentős része az első egy, két hétben bezárta közösségi házait, otthoni munkára, vagy szabadságra küldte szakembereit. Később az Irányító Hatóság, majd az Információs és Technológiai Minisztérium állásfoglalásai segítették az eligazodást, és lassan visszatért az élet a kezdetben inaktív gyerekprogramokba is. Legtöbbször ekkor dolgozták ki, és - az aktuális helyzetnek, a helyi igényeknek megfelelően - alakították a továbbiakban is működési rendjüket.

A tervezést nehezítette, hogy a kezdeti időszakban kevés, és gyakran egymásnak ellentmondó **információ** jelent meg a **koronavírus természetével**, lefolyásával, területi elterjedtségével, a védekezés módjaival és azok hatékonyságával **kapcsolatban**. Egy hónap múltán (sőt később) is láttunk merőben eltérő elemzést a megfertőződés veszélyének megítéléséről, a maszk viselésének védő hatásáról, vagy a kötelező távolságtartás hatásáról nyílt, illetve zárt térben. Ez a helyzet elbizonytalaníthatta a szolgáltatásokat tervezőket, hogyan működtessék biztonságosan a személyes szolgáltatásokat, közösségi tereket? De több helyen gond volt az is, hogy a személyes kapcsolatot ápoló dolgozók maszkhoz vagy védőkesztyűhöz, jutását hogy oldják meg azonnal, hosszas hivatalos beszerzés és áruhiány mellett.

Ebben a bizonytalan időszakban gyerekesély programok megvalósítóiban érthető kétség merült fel a **veszélyhelyzeti működés elismertetése**, az erre az időszakra vonatkozó támogatási összeg lehívása kapcsán. A fő kérdések, hogy hogyan juthatnak hozzá a támogatáshoz az online működés idején, hogyan igazolják a munkaidőt, a tevékenységeket, a forgalmat, az indikátorokat. A felmerült kockázat azért is jelentős, mert probléma esetén a jó kis helyeket működtető kistélepléseken, vagy a járási programokat működtető önkormányzatoknál, civil szervezeteknél a nem megfelelően dokumentált kiadások fennakadása, elutasítása kezelhetetlen hiányt eredményezhet a költségvetésében. Mindemellett dilemma az is, meddig tarthatók meg a projekt-aggodalmak miatt inaktív dolgozók, a súlyos szakemberhiány mellett nem kockáztatja-e elvesztésüket a projekt? A kérdések feloldásában azok járnak elől, akik hamar kidolgozták működési és adminisztrációs rendjüket és benyújtották az Irányító hatóságnak, közülük néhányan már jóváhagyott veszélyhelyzeti működési tervvel rendelkeznek az első hónap végén.

A vírushelyzet a **gyerekprogramokban dolgozók** személyes helyzetét is jelentősen befolyásolta. A 60-65 év feletti védett korú munkatársak a járványhelyzet kezdetekor abbahagyták a személyes kontaktot igénylő munkavégzést. Az idős dolgozók mellett a krónikus beteg és kisgyerekes munkavállalókra sem lehetett építeni a szűkebb körű személyes szolgáltatásokat, ők jellemzően az adminisztrációban, online térben megvalósuló programokban vettek részt. Előfordult olyan eset, ahol a külföldről hazatérő házastárs, vagy

egyéb ok miatt a két hetes karantén akadályozta a dolgozót az ügyfelekkel való személyes kapcsolatfelvételben. Kisebb településeken fordult elő, hogy a helyben lakó munkatársak dolgoznak a közösségi házakban, a közösségi közlekedéssel más településről érkező stábtagnak személyes részvételétől eltekintenek. További nehézséget okozott a tervezés, megvalósítás során az, hogy a foglalkoztatottak egy része nem használt online eszközöket, nem ismerős az online térben, így számukra nehézséget okoz a programelemek új rendre való átállítása.

Alapvető kérdés, hogy **mi a gyerekesély projektek szerepe a járványhelyzetben?** A projektgazda a gyerekesély projekt megvalósítására szerződött a megvalósító, meghatározott feladatokkal és indikátorokkal, vagy van további felelőssége a gyerekesélyekért a területén? Mekkora rugalmasságot bír el a rendszer, ha a projekt a felmerülő új szükségletekre válaszol? Tudják a megvalósítók védeni egyszerre a munkatársaikat, és a segített gyerekeket, közösségeket? Hogyan? Meddig tart az ellátórendszer felelőssége, és hol kezdődik a gyerekesély program? Szükséges-e részt vállalni az önkormányzat segítő feladataiban? Meddig kell veszélyhelyzeti működést fenntartani és mire elég az addigi segítő munka? A személyes jelenlét szükséges segítség, vagy veszélyforrás akkor, ha a munkatársak révén kerül be egy sérülékeny közösségbe a vírus? A gyerekprogramok az ellentmondó információk alapján, és eddigi működésük logikájából fakadóan adtak választ a hasonló kérdésekre mielőtt meghatározták szerepvállalásukat a járványhelyzet idején.

A járványhelyzetben a gyerekesély projektekben **eltérő technikák** jelentek meg

- I. Teljes zárás, személyes és online kapcsolattartás sincs
- II. Kizárólag távsegítség és online jelenlét biztosítása
- III. Személyes jelenlét folyamatos fenntartása, online kapcsolattartási elemek nélkül
- IV. Személyes jelenlétet megszorításokkal, és táv- és online jelenlétet is biztosító programok

Az első kategória a kisebb, 3-4 főt foglalkoztató települési projektekben jellemző, ahol kötelező szabadsággal az első néhány hétben ideiglenesen szüneteltették a szolgáltatást. Szintén kisebb projektekben, jellemzően idősebb stábnál fordult elő, hogy a munkatársak IT kompetenciáinak híján nem használták az online eszközöket a járvány első hullámában. Viszonylag ritka volt a kizárólag távsegítség, online jelenlét biztosítása, legalább minimális szinten megjelent a személyes kapcsolat az ügyfelekkel, ezért is leggyakrabban a személyes jelenlétet és a távsegítséget kombináló programok segítették a gyerekeket, családokat.

A működési modellek a projekt leginkább meghatározó szereplőinek döntése alapján jöttek létre. Leggyakrabban a projektvezető, településvezető, járási központvezető, központi vezetés határozta meg a járványhelyzeti működés kereteit. A mindennapi működés során pedig természetesen a segítő szakemberek tudása, hozzáállása, elhivatottsága vált döntővé. Találkoztunk olyan hátrányos helyzetű településsel, ahol a munkatársak a közösségi ház nyitása mellett érveltek, kampányoltak a döntéshozónál a helyi szükséglet- és igényfelméréssel felvértezve, mégsem nyithattak ki. A projektekben a közösségi terek merev zárásának két legfőbb indoka a járványtól való félelem és a projekt elszámolhatóságának kockázatosága volt. A nyitást segítheti, ha projektkezelő szervezet világos elvárásai hamar láthatóvá válnak, valamint akkor, ha a döntéshozatal a közösségi tér szakmai vezetésének és dolgozóinak a részvételével történik, hiszen nekik van a legnagyobb rálátásuk arra, hogy helyben milyen szolgáltatásokra mutatkozik igény, illetve, hogy milyen feltételek mellett biztosítható a működés.

A stratégia, az öndefiníció meghatározása után a tervezési fázis következett a gyerekesély programban érintett járáások és Jó kis hely közösségi tereket működtető településeken. Ennek része **az új működési rend**, napirend, hetirend **tervezése, újratervezése** a közösségi térben és/vagy az online programokban, valamint ezek kihirdetése. Egyes elfogadott projektelemet elhalasztottak (pl. ottalvós táborok, szivacskezilabda), másokat átterveztek az online vagy újrarendelt offline szolgáltatássá. A gyerekesélyeket tágran értelmező projektek pedig új, korábban nem tervezett tevékenységekkel bővítették segítő palettájukat (pl. gyerekek meleg étkeztetésének, vagy időseknek a segítése). A legtöbb projektben a szervezet belső szabályzatainak és a stáb munkaköri leírásainak átalakítása is szükségessé vált. A megváltozott működési rendet és az azt leigazoló dokumentumok tervét a projektek benyújtották elfogadásra az Irányító hatóság felé (vagy még dolgoznak rajta), hogy a működtetés kockázatait minimalizálják.

A szolgáltatások kialakítása előtti első feladat a gyerekprogramok erőforrásainak, lehetőségeinek **felmérése** volt. A munkavállalók helyzetének áttekintésével a védett korú, egészségi állapota, vagy - a kisgyerekes dolgozó esetén - a családi kötelezettségei miatt a szokásos rendbe visszaállni nem tudó munkavállalóknak home-office működést rendeltek el. Járványhelyzetben alapvető kérdés, hogy van-e olyan helyi lakos (vagy környékbeli autóval közlekedő) munkatárs, könnyen eléri a segítő bázist, képes kinyitni, (korlátozott) alapjáraton működtetni a közösségi tereket.

A **vizsgálendő szempontok** között találjuk a közösségi terek, egyéb fogadóhelyiségek és eszközök állapotát, a biztonsági szabályoknak való megfelelést, a munkatársak védőeszközökkel való ellátásának lehetőségeit, a veszélyhelyzeti működési rend működtetésének megvalósíthatóságát. A segítették helyzetének felmérését (pl. gyerekek eszközellátottsága, iskolai előmenetele, a család megélhetésének kérdései, igényelt segítségnyújtás) több településen kérdőívvel vagy személyes lekérdezéssel oldották meg. E mellett az önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, a szociális, gyerekjóléti ellátórendszer tagjaival és az oktatási intézmény munkatársaival történt kapcsolatfelvétel révén jutottak a járványhelyzetben érvényes friss adatokhoz a stáb tagjai. A sikeres programokban a végrehajtás során intenzív kapcsolatban állnak a segítő kollegáikkal egyébként is, de a járványhelyzet még fokozottabb együttműködést kíván.

A gyerekesély programoknak a járvány idejére **részletes terveket** kellett kidolgozniuk és számos kérdésre kellett választ találniuk, részletesen kimunkálni a napi, heti működés kereteit, hogy azok a szakemberek számára éppolyan világosak legyenek, mint az igénybe vevőknek. A járási gyerekprogramok és jó kis hely közösségi terek jó része megtalálta a saját válaszait, és eszerint elindította és meghirdette tevékenységeit a lakosság körében. A 3-4 hónapos időszak alatt egyes helyeken akár hetente finomítottak a működésen, újabb módszertanokat dolgoztak ki, az aktuális helyzethez (igényekhez, lehetőségekhez, járványügyi előírásokhoz) rugalmasan igazodva.

A 2020. március-június közti beszámoló alapján tekintjük át a gyerekesély projektekben megjelent régi, áttervezett és új tevékenységek körét. Végig nézzük a programelemek főbb kérdéseit, sajátosságait, példákkal illusztráljuk megjelenésüket a gyerekprogramokban.

„A legtöbb közösségi tér zárva tart. A dolgozók próbálnak átállni az otthoni munkavégzésre, online felületeket hoztak létre, ahol könnyebben elérik a gyermekeket. Mivel a legtöbb dolgozó 60 év feletti ezért nagyon aggódnak a vírus miatt.” Barcsi Járási GYEP

„A tésenyi és kisszentmártoni Caritas Jelenlét pontok ügyletet tartanak, segélypontként működnek. Felmerült a GYEP-Krizisalap felhasználása az aktuális helyzethez igazodóan, de ez még nem kiforrott a stábon belül.” Sellyei Járás

„Elrendelték a Biharkeresztesi és a Komádi közösségi házak (KH) ügyfélfogadásának tilalmát. Biharkeresztesen a KH dolgozói home office-ban és időnként bejárnak dolgozni a KH-ba, és hozzákezdtek arcmaszkok készítéséhez. Komádiban a KH dolgozói home office-ban dolgoznak, illetve a vezető az önkormányzat közmunkásainak a koordinálását végzi, akik az idős emberek ellátását biztosítják, emellett a közmunkásokkal együtt a KH-ban eddig 300 db védőmaszkot készítettek. A gyermekekkel messegeren tartják a kapcsolatot. A dolgozók a GYEP vezetőséggel napi szinten tartják a kapcsolatot.” Berettyóújfalui Járás GYEP

„A JKH dolgozók és a könyvtár munkatársa a héten terveznek egy team-et a következő időszak működését illetően. Szeretnék újra kinyitni a Jó Kis Helyet. A vírushelyzetén kívüli időszakban sem jellemző egyszerre 10 főnél több bejáró egy nap, így nem látnak veszélyt a nyitvatartást illetően. A kézmosás, fertőtlenítés alap. Távolság megtartására és helyes magatartásra ösztönzik a gyerekeket, nagyobb rendezvényeket nem terveznek.” Jó kis hely Nagyrozvágy

„A Községi Ház munkatársai felméri, hogy a Községi Házba bejáró gyerekek közül hányan rendelkeznek internetes hozzáféréssel, valamint alakult-e már ki valamilyen krízishelyzet, étkezésük megoldott-e. Szeretnék a tanodai tevékenységet működtetni online módon, ezzel is segítve a gyerekek előmenetelét. Akik nem rendelkeznek internettel, azoknak a tananyagot és feladatlapokat a kollégák kinyomtatják majd és eljuttatják a családoknak, szorosan együttműködve, egyeztetve az érintett iskolákkal. A tananyagban való besegítés és tanulássegítés mellett a szociális ügyintézésre is lehetőséget biztosítanak a kollégák egyeztetett időpontban személyesen vagy online. Krízishelyzet esetén, illetve ha a munkatársak úgy látják, hogy a tanulók megfelelő étkeztetése nem megoldott, úgy szendvicseket fognak készíteni és azokat eljuttatni a családoknak.” Ózdi Járási GYEP

„A felelős koordinátor az iskolákkal felvette a kapcsolatot, igényfelmérést készít, hogy projekt miben tudna segíteni, hogy tudná támogatni a munkájukat. A családmentorok Hevesen és Tarnasádközségben felmérték az igényt, hogy kik azok a gyerekek, akiket tud támogatni a projekt egy kisebb tanszer csomaggal (2db grafit, 1 doboz színesceruza, 1 db radír, 1 csomag írólap, 1 db faragó, 2db füzet). A szociális koordinátor és a szakmai vezető szorosan együttműködik, így a Családsegítő jelzései alapján a projekt családmentorai az érintett családokkal tartják a kapcsolatot, segítik a gyermekek kapcsolattartását az iskolákkal.” Hevesi Járási GYEP

„A koronavírus miatt az iskolának segítségre lenne szüksége abban, hogy milyen módon alakítható ki az okos eszközök kölcsönzésének eszközürendszere úgy, hogy a családok is jól járjanak és az iskoláknak se legyen kára.” Szigetvári Járás GYEP

„Ricsén folyamatban van egy felmérés a helyi önkormányzattal együttesen az online oktatás megvalósulása kapcsán. Látható, hogy van egy réteg ahol nem megoldható ilyen formában az iskoláztatás. A település három utcájában mérnek fel az iskolaigazgató kérésére arról, hogy ki az, aki tudott csatlakozni a Kréta rendszerbe és ki az, aki nem.” Cigándi Járás VL

Tevékenységek a veszélyhelyzet alatt

A közösségi programok leállításával, a közösségi terek azonnali bezárásával egyidejűleg a projekteknek időt kellett nyerni ahhoz, hogy átgondolják a helyzetet, áttervezzék a projektet, megtudják, hogy a támogató, pályázatkezelő számára hogyan tehetik elfogadhatóvá a leállást, majd az új működést. Munkáltatóként viszont azonnal ki kellett találniuk azt, mivel igazolják a dolgozóik munkaóráit az otthoni munkavégzéskor. Az első kézenfekvő home-office megoldás az **adminisztráció** teljessé tétele, az elmaradások feldolgozása, a dokumentáció rendezése, a monitoring rendszer feltöltése és a szolgáltatások áttervezése, online térbe ültetése volt. Ezen tevékenységek a későbbiekben is adtak feladatot, különösen a gyerekeket otthon nevelők, karanténban levők és 60 év feletti és a (zárt) közösségi házba bejáró dolgozók foglalkoztatásakor nyújtottak kapaszkodót. A szükséges adminisztráció mennyiségét megnövelte a projektek tevékenységeinek, költségeinek, intervallumának járványhelyzet miatti áttervezése is.

*„Mivel a KH megszokott tevékenysége a járványhelyzet miatt szünetel, csak a dolgozók járnak be, kertészkednek, valamint egyéb adminisztrációs feladatokkal foglalkoznak (pl. leltározás).”
Derecskei Járás GYEP*

*„Továbbra is telefonos és elektronikus ügyfélszolgálatot biztosítanak. A munkatársak ellenőrzik az eddigi adminisztrációt, pótolják az esetleges hiányosságokat.”
Edelényi Járás GYEP*

*„A családi mentorokat érinti talán legrosszabbul a járványhelyzet, hiszen munkájuk családlátogatásból áll, telefonköltségeiket pedig nem téríti a projekt. Sok esetben szinte teljesen megszakadt a kapcsolat. Megoldásként a nehézségek enyhítésére a krízisalapot szeretnék átcsoportosítani, ill. járási adományozási akciót terveznek.”
Mezőcsáti Járási GYEP*

Az első ijedség után a kedvezményezettek felmérték a helyzetet és átgondolták együttműködő szervezetek körét. A járvány idején felmerült problémák megoldása önmagában minden segítő szervezet lehetőségein túlmutatott, és a helyi intézményi partnerek maguk is a helyzethez való alkalmazkodással küzdöttek. Ahol sikerült a partnerekkel jó viszont kialakítani, bizalommal fordulni a másikhoz, ott megsokszorozódott a támogatás hatása. A településeken, járásokban megjelent **együttműködések** biztosították a gyerekeket, családokat segítő szolgáltatások alapját. „Pozitív hozadéka” a helyzetnek, hogy több helyen erősödnek az együttműködések és kapcsolatok, új kapcsolat jönnek létre a problémák kezelésére, megoldások közös keresése érdekében. A koronavírus járvány miatt a járásokban és a településeken jellemzően nagy mértékű az összefogás a szakemberek között.

„Kb. 150 gyerektől nem kaptak az iskolák semmilyen visszajelzést az otthoni tanulással kapcsolatban. Ezeknek a gyerekeknek a listáját segítenek elkészíteni, illetve elérhetőségeket szerezni és elérni ezeket a gyerekeket a GYEP munkatársai. A feladatlapok kijutását többféleképpen oldják meg: szociális gondozók, közösségi ház munkatársak, és ebéd által. Kb. 40 gyerek igényelte a tanulás segítését. Van közöttük egy vak gyermek is, akit a krízisalapból támogattak egy okostelefonnal, hogy tudjon otthon tanulni, mivel az intézetet most nem látogathatja. A gyerekeknek skype-on, messengeren segítenek, illetve egy részükkel még folyamatban van a kapcsolatfelvétel. A járás mind a 11 települését érinti ez a tevékenység. Minden oktatási intézménnyel kötöttek együttműködési megállapodást. A szakmai vezető gyűjti

ki azt is, hogy melyik gyerek hol tart a tanulásban, az iskolától kapott információk alapján, mivel az iskolában nincs aki ezt megcsinálja.” Csengeri járás GYEP

„A járási jelenlét településeken Nyírmihálydiban és Nyírpilisen a Jelenlét és a GYEP programot is működtető Tutor Alapítvány heti 2-3 alkalommal jelen van. A helyi roma segítők, akik ott élnek a településen, ők pedig minden nap jeleznek, ha valamilyen probléma felmerül. A házi orvosnak és a védőnőnek a MMSZ krízisalapjából vett gyógyszereket tudott az alapítvány biztosítani, hogy akinek nincs pénze gyógyszerre, az is hozzájuthasson bizonyos vény nélküli gyógyszerekhez. A tápszer és a tejpép területén is felmérték az igényeket, hogy ennek alapján tudjanak segíteni. Az Alapítvány több kályhát is vásárolt, amelyeket szükség szerint letéti díj ellenében biztosítanak.” Nyírbátori Járás GYEP

„A Hevesi József Általános Iskola - ahol a szegregátumban élő gyermekek többsége tanul - kérte a Ház dolgozóinak segítségét. A szülők az iskolai beiratkozáshoz szükséges dokumentációt a közösségi Házba beviszik, majd a kollégákon keresztül jut el az iskolába.” Hevesi Járási GYEP

„Az ózdi MMSZ kollégák zárt facebook csoportot hoztak létre maguknak és a sajtóváronyi jelzőrendszeri tagoknak, hogy adott helyzetben könnyebben tudjanak együtt dolgozni, gondolkodni.” Ózdi Járási GYEP

„JKH tekintetében: mindegyik szép lassan kezd áttérni a digitális rendszerre, mindegyik kezdi megtalálni azt a módot, ahogyan a továbbiakban folytatni tudja tevékenységét. Akik most kezdtek bele, azokat gyakorlati tanácsokkal látjuk el, illetve Somogyicsicsó élőben mutatja be (online) a többi JKH-nek, hogyan működik náluk az online munka. Mivel az ő tevékenységüket már az IH jóváhagyta, és amit elkezdtek, az a településen nagyon jól működik, így reménykedünk benne, hogy a jógyakorlat a többi JKH hasznára válik majd és mindenki talál benne saját maga által megvalósítható ötleteket.” Kaposvári Járás

Alap- és komfortszolgáltatások biztosítása

A gyerekesély programok, közösségi házak, Jó kis helyek alapfeladatai közé tartozik békeidőben is az alacsonyküszöbű komfortszolgáltatások, és szociális segítségnyújtás biztosítása a helyi lakosság számára. A vírushelyzet sajátosságaink megfelelően alakították át a megvalósítók ezeket a szolgáltatásokat, többen máltai mintára „Segélypont” néven. A biztonságos segítség követelményeinek betartása, megfelelő távolságtartás, és fertőtlenítés mellett (ahol nyitva tartanak, ott) főként részidőben, a látogatók egy idejű befogadásának korlátozásával tették elérhetővé az olyan alapszolgáltatásokat, mint az ügyintézésben való segítségnyújtás, mosási, fürdési lehetőség, étkezés biztosítása, gyerekelügyelet.

Ahol biztosított volt a közösségi tér elérése a járvány ideje alatt is, azok közül néhány helyszínen a lakhatási szegénységben, szegregátumban élő családok számára nyújtottak a járvány alatt is **mosási, fürdési szolgáltatásokat**. A fürdés, mosás ott működött, ahol az a korábbiakban bejáratott szolgáltatás volt, a járvány előtt is használta a lakosság. Ezért különösen fontos, hogy a járványhelyzet újabb hulláma előtt történjen meg az alapszolgáltatások körének bővítése azokon a helyeken, ez eddig nem volt elérhető, vagy a helyiek nem használták azt. A járvány időszakában több új közösségi tér felújítás lezárult, így remélhető a szolgáltatóhelyek körének bővítése, a tényleges használatának elősegítéséhez intenzív tájékoztatásra, bevonásra van szükség.

„Porcsalmán a közösségi házban a mosás szolgáltatás működik folyamatosan napi 8 órában biztonsági távolság betartásával, ill. nem mennek be a házba a lakosok, csak beadják és elviszik a ruhát.” (Csengeri járás GYEP)

„Nyírbátorban a József Attila úti közösségi házban van ügyelet (1 vagy 2 munkatárs van ott) 9-14 óra között. Mosni naponta 2 ember mehet be. Ezt már napokkal előre betáblázták.” Nyírbátori járás GYEP

„Nagyecseden működik a Síp utcai közösségi ház, de csak a mosás, tisztálkodás, népkonyha miatt mehetnek be a házba, illetve emellett segítenek a tananyag letöltésében. Ezek a szolgáltatások elérhetők az Ópályi közösségi házban is, plusz Pszichológus és jogi tanácsadó igénybevételére van lehetőség, de egyszerre csak egy ember lehet a házban.” Mátészalkai Járás GYEP

„A házban mosási lehetőség áll rendelkezésre, de igen korlátozott számban. Ezt 8 család veszi igénybe. A szolgáltatásokat igénybe vevők szigorú beléptetési előírásoknak tesznek eleget, a házban folyamatos a fertőtlenítés.” Hevesi Járás GYEP

A projektek része a közösségi házakban az étkeztetés biztosítása a mindennapokban a közösségi térben, de legalábbis programok idején. Mivel a járvány időszaka alatt a gyerekek nem tudták a közösségi térben elfogyasztani a tízórait vagy az uzsonnát, a megvalósítók egy kis része alternatív megoldásokkal juttatta el a gyerekekhez a kísétkézést. Sajnos a többség a zárással a kísétkézés lehetőségét is zárta. Az iskolai, önkormányzati étkeztetés keretében a házhozszállítás, élelmiszercsomag osztás, közösségi tér előtti osztás feladataiban is több helyen kivették a részüket a gyerekprogramokban dolgozók. A megvalósítók a betervezett kísétkézés alternatív módszerekkel történtő kiosztása a gyerekek biztonságát, egészséges növekedését segíti elő, különösen azokban az időszakokban, amikor az óvodai, iskolai étkeztetés nem megoldott.

„Pálmajorban tízóraitatás és uzsonnáztatás van. A szendvicsek a házban elkészülnek, a kollégák becsomagolják őket, és a ház elé, asztalra teszik ki, ahonnan a tömegességet elkerülve a helyiek haza vihetik. Jelenléti ívet is tesznek ki az asztalra, ezzel is alátámasztva, kik éltek aznap a lehetőséggel.” Kaposvári Járás GYEP

„A Jó kis hely továbbra is besegít a településen élők, önkormányzat életébe, valamint a Nábrádi gyermeknek az étkeztetés osztásában is. A Szamossályi JKH-en, heti 2 alkalommal a gyermekétkeztetésen kívül, ételt visznek ki a JKH-re járó gyerekeknek. Saját maguk készítik el, egy alkalommal meleg ételt (fánk, lángos stb). a másik alkalommal hideg élelmet.” Kérsemyén JKH

„A közösségi házak egy részében az iskolának nyújtanak segítséget, az ebédosztásban vesznek részt, kapcsolatot tartanak a szülőkkel. Napi két órát vannak nyitva, a munkatársakra van bízva, hogy osztják ezt be. A helyi emberek kapcsolattartásában vesznek részt. Van olyan település, ahol a gyerekeknek kiviszik az uzsonnát. Máshol tartós élelmiszert tartalékolnak veszélyhelyzet esetére a közösségi térben. Leltároznak, takarítanak, feladatlapokat gyártanak, sokszorosítanak.” Encsi járás GYEP

A gyerekprogramokhoz kapcsolódó családok sok esetben nem voltak tisztában a járványhelyzet tényével, az ahhoz kapcsolódó védekezési technikákkal, szabályokkal. Vagy nem ismerték az

előírásokat, vagy nem tekintették magukra kötelezőnek azokat. A gyerekprogramoknak alapvető funkciója volt a **járvánnyal kapcsolatos információk átadása közérthető nyelven** a gyerekek, családok számára.

„A telepi emberek egyáltalán nem félnek a fertőzéstől, olyan mémeket osztanak meg a facebookon, hogy ez a vírus a cigányokat nem bántja. Így azután a telepen összejárnak, csoportosulnak. Emiatt a tájékoztatásban a közösségi háznak fontos szerepe van.” Nyírbátori Járás GYEP

„Van ahol a CKÖ kisebb tisztasági csomagokat oszt, főleg a telepen élők részére. Ez pozitív. A tisztítószerekre, (pl. Hypo, szappan) nagy szükség lenne, de véleményem szerint úgy, hogy tudják is az emberek azt rendeltetésszerűen használni. Erről beszéltünk a KSZH munkatársakkal, ők vállalnák több szórólap kihelyezését ezzel kapcsolatosan, illetve a lehetőségekhez képest a személyes információnyújtást is.” Encsi Járás GYEP

„A facebook oldalunknak toboroznak további követőket. Az oldalon igyekeznek hasznos információkat megosztani a járványhelyzettel, térséget érintő témákkal, állásajánlatokkal kapcsolatban. Illetve foglalkoztatókat, videókat is megosztanak, amelyek egyrészt szórakoztatóak illetve gyakorlásként is szolgálhatnak a tanulmányokhoz.” Edelényi járás GYEP

A járványhelyzetre való tekintettel az online intézhető ügyek köre bővült, egyes ellátások felülvizsgálatát elhalasztották, másoknak a jogosultsági ideje meghosszabbított. Mindeközben a hivatalok korlátozottan fogadtak ügyintézőt, a szociális szolgáltatók elérhetősége szűkült, tehát továbbra is szükséges volt az ügyintézésben segítséget nyújtani a rászoruló családoknak. A személyes érintkezés elkerülésével vagy a biztonsági szabályok betartásával szinte minden helyszínen elérhető volt a **szociális ügyintézés**.

„Derecskén a közösségi ház megszokott tevékenysége a járványhelyzet miatt szünetel, csak a dolgozók járnak be, kertészkednek, valamint egyéb adminisztrációs feladatokkal foglalkoznak (pl. leltározás). A rászorulóknak számára segítséget biztosítanak ügyintézésben (segély igénylés, fénymásolás, nyomtatás), de egyszerre csak egy igénylő tartózkodhat a házban az egészségügyi előírások miatt.” Derecske GYEP

„Ha bárkinek szüksége van akár személyes, akár hivatalos iratok nyomtatására, akkor azt amennyiben továbbítják nekünk, kinyomtatjuk és személyesen nem érintkezve, de mindenkinek a saját postaládájába dobva eljuttatjuk a kért anyagot. Telefonon, vagy e-mailben, facebookon tudunk elektronikus segítséget nyújtani, legyen az hivatalos ügyek intézéséről, információ keresésről szó.” Somogyicsó JKH

„Nagycsécsen a Könyvtárban tartanak nyitva, ott van internetelérhetőség, illetve az Önkormányzat is ott van, így ha valakinek ügyintézésben kell segíteni, akkor az óvintézkedéseket betartva segítenek. Egyébként facebookon kommunikálnak a gyerekekkel és a szülőkkel. Érdekes feladatokkal, játékokkal lepik meg őket, amiben néhányan részt vesznek.” Nagycsécs JKH

A járvány időszakában megnőtt az igény az **segélyekre, támogatásokra**, adományokra, a családok munkavesztése és a (kijárási) lehetőségek beszűkülése miatt. A klasszikus megélhetést biztosító adományok (mit az élelem és ruházat) mellett megjelentek a járványhoz kapcsolódó adományok (mint a tisztítószer, maszk). A legtöbb helyszínen maszkok varrásába fogtak, és ingyenesen bocsátották a lakosság rendelkezésére azokat. A védekezéshez kapcsolódó adományokat nem kizárólag a lakosságnak biztosították, gyakran a helyi intézmények sem tudtak megfelelő mennyiségben beszerezni ezekből, így azok támogatása is szükséges volt. A térségi szociális szolgáltatók és a gyerekprogramok mellett más segítő szervezetek is aktívan kivették a részüket az adományozásból. Az első hullám tapasztalatai azt mutatják, hogy a hatékonyság növelése érdekében a térségi adományozások összehangolására figyelmet kell szentelni a következő időszakban.

„Az önkormányzat, az előző héten már jelzett élelmiszercsomagot osztotta ki a településen élő óvodás- és általános iskolás gyerekek családjainak. A közösségi ház a 0-18 éves korú gyerekek családjainak osztott csomagot, így a településen a gyermekes családok egyelőre el vannak látva élelmiszer csomaggal. Gondot, az egyedülálló idősök jelentenek, náluk a KH próbál meg szintén segíteni, de ebben segítséget kértek.” Szigetvári Járás GYEP

„A karitatív tevékenységekben aktívan kiveszik a részüket. Ricsén az önkormányzat kért most tőlük ételes dobozokat étkeztetés biztosításához. Készülnek csomagokkal, előre láthatólag húsvét elejére tervezik ezeket minden családhoz eljuttatni a szükséges tisztítószerekkel és élelmiszerekkel.” Cigándi Járás VL

„A szakemberek nagy részének nincs semmilyen védőfelszerelés azokon a településeken, ahol nem folyik maszk gyártás. Több helyen az önkormányzat rendkívüli élelmiszercsomaggal segítette a helyi lakosokat. Az olyan egy személyes családsegítő szolgálatokban, vagy a védőnői szolgálatokban szinte semmit nem kaptak, nincs védőkesztyű, nincs maszk, nincs elegendő fertőtlenítő szer. Sok esetben a településen még nem is lehet kapni ezeket az eszközöket. Ahol lehet kapni, ott pl. egy védőkesztyű ára 100 Ft.” Berettyóújfalui járás GYEP

„Egyeztettem az Ökumenikusok Vizsolyi Végtelen vezetőjével, hogy összehangoljuk a segítségnyújtást. Kiderült, hogy nagyon felkészültek a következő, talán még nehezebb hetekre is. Nagy mennyiségű fertőtlenítő szereket és élelmiszercsomagokat raktároztak be. Ők elsősorban Vizsolyra koncentrálnak, folytatom a települések feltérképezését a segélytartalékok szempontjából.” Gönci Járás MMSZ

A térségi gyerekesély projektekben kötelező elemként megjelent „krízishelyzeteket megelőző és azokat kezelő, esélynövelő megoldások támogatása a GYEB döntése alapján a helyi szükségleteknek megfelelően” sor, közismert nevén **Krízisalap**. Felhasználását néhány járásban már korábban megkezdték, de voltak olyan megvalósítók is, akik projekttechnikai akadályok miatt nem nyúltak még hozzá. A járvány okozta veszélyhelyzet jó alkalom volt arra, hogy a krízis-keretet felhasználják a járások, azonban sokan mégsem tették ezt meg, nem tudtak rugalmasan élni ezzel a támogatási formával. A Krízisalapot a járvány idején élelmiszere és járványügyi védekezésre szolgáló eszközökre használták a projektek.

„A Krízisalapot ha nagyobb baj lesz fel fogják használni, fertőtlenítőszer fognak gyártatni, illetve ha a szükség úgy hozza át csoportosításról is szó eshet. Jelenleg 2 M forint értékben gondolkodnak, amiből 3-400 db 330ml -es fertőtlenítőt egy hét alatt le is szállítanak.” Szerencsi Járás GYEP

„A krízisalap felhasználásáról jelenleg a GYEB-bel levelezésen keresztül döntenek. Élelmiszercsomagok vásárlását tervezik, 3 millió forint összegben. Ezután egyeztetnek a járás polgármestereivel. Differenciáltan kapnak a települések majd csomagot, mivel több, 5-6 kis lélekszámú, jó helyzetben lévő üdülőfalu is van a járásban. Valamint a családok létszámát is szeretnék figyelembe venni. A beszerzést ezután indítják el és májusra tervezik az osztást. A lakosságnak előre szerkesztett kérvényben, indokoltan kell majd beadni az igénylést. Külön figyelmet kapnak majd a közösségi ház/terekkel kapcsolatban lévő családok.” Gönci Járás GYEP

„Idén eddig 13 kríziskérelem érkezett, ebből 1 elutasításra került, 12 elfogadásra, azok teljesültek is. Átmenetileg nincs folyamatban krízis kérelem, de a krízis szabályzatot a helyzetnek megfelelően próbálják módosítani. Egység-élelmiszer csomagok összeállítását tették benne lehetővé, ezzel könnyítve a beszerzést is, valamint azt, hogy sok kérelem esetén gördülékenyebb legyen ezeknek a kiosztása.” Kaposvári Járás GYEP

A **gyerekefelügyelet** jellemzően azon települések közösségi tereiben volt a járvány alatt, ahol a település vezetése ezt fontosnak tartotta és/vagy nincsen helyben óvoda, iskola. A szolgáltatás igénybevételéhez mindkét szülő munkaviszonya, vagy egyszülős családokban a nevelő-szülő munkaviszonya volt elvárás. A szolgáltatást minden esetben kis létszámú gyerekcsoportnak biztosították, a biztonsági intézkedések betartása mellett.

„Kiscsoportos felügyeletet biztosítanak, amikor mindkét szülő dolgozik, vagy egyszülős családok esetében, ügyelve a távolság betartására. Felajánlásokat, adományokat keresnek, mely kapcsán egy számítógép felajánlást érkezett hozzájuk, melyet egy megfelelő család részére biztosítanak. Segítséget szeretnének nyújtani, olyan családoknak is, akiknél a digitális oktatás eszközök hiánya problémát okoz a tananyag vagy pluszgyakorló anyag kinyomtatásával illetve annak eljuttatásával. Ez ügyben felvették a kapcsolatot az iskolákkal és a rendszeresen bejáró gyerekek szüleivel.” Edelényi járás GYEP

„Továbbra is nyitva vannak 8-15 óráig, gyerekefelügyelet miatt szinte folyamatosan. Amennyire lehet, figyelnek mindenre, cipőt váltanak belépés előtt, alaposan kezet mosnak, mindent fertőtlenítenek, illetve a szülők nem léphetnek be, meg úgy általában senki más sem.” Barabás JKH

„Csökkentett kapacitással, de továbbra is próbálnak dolgozni a kollégák. Besegítenek az ételosztásba, adományosztásba. Anyukáknak kézműves alapanyagokat juttatnak el házhoz, vitamint osztanak a lakosságnak. Az önkormányzatnál jelenleg is dolgozó munkatársak gyerekeire vigyáznak (2-3 gyerek). Segítenek az online tanulásban, messenger csoportot hoztak létre ahol tudják a helyi anyukákkal, gyerekekkel tartani a kapcsolatot.” Kisteleki Járás GYEP

A **személyes, pszichés támogatást** nyújtottak a gyerekprogramok a járvány idején megjelent hirtelen sok és nagy jelentőségű változás feldolgozása érdekében a gyerekeknek és szüleiknek. A bezárt iskolák, munkahelyek, a találkozási lehetőségek beszűkülése, a közösségi élmények megszűnése, az egzisztenciális válság erős stresszforrások voltak. A rendszeres figyelem, kapcsolattartás jelentősen csökkentette az elszigeteltség pszichés következményeit, tartotta a lelket a családokban.

„Fontos, hogy a korábbi szülőkkel korábban kialakított személyes beszélgetések se maradjanak el, csak most kicsit átalakulva, elektronikus felületen folytatódjanak. Így kollegáink nem csak a gyerekeket, hanem szüleiket is megkeresik privát üzenetben, telefonon és folyamatosan felméri igényeiket, állapotukat.” Somogyicsicsó JKH

„A civil konzorciumi partner - Tutor Alapítvány - által szervezett fiatalok önismereti csoportja egy facebook csoportban működik tovább, így legalább nem szakad meg a gyerekekkel a kapcsolat.” Nyírbátori járás GYEP

Segítségnyújtás a települési feladatok ellátásában

A gyerekprogram munkatársak a településeken, járásokban **további, a projektekhez közvetlenül nem kapcsolódó, jellemzően önkormányzati és egyéb feladatokat is elláttak.** Részt vettek a közmunkások koordinálásában, az idősek ellátásában, segítették a gyerekek étkeztetését és maszkokat varrtak a településen élőknek és az intézményeknek, projekt munkatársaknak.

„Biharkeresztesen a közösségi ház dolgozói home office-ban és időnként bejárnak dolgozni a közösségi házba, és hozzákezdtek arcmaszkok készítéséhez, melyhez az alapanyagot a GYEP szakmai vezetősége biztosította. Komádiban a KH dolgozói home office-ban dolgoznak, illetve a vezető az önkormányzat közmunkásainak a koordinálását végzi, akik az idős emberek ellátását biztosítják, emellett a közmunkásokkal együtt a közösségi házban eddig 300 db védőmaszkot készítettek.” Berettyóújfalui járás GYEP

„A GYEP -es munkatársak végeztek a 120 idős ember segítésének felméréseivel elkezdtek ténylegesen a terepen dolgozni. Néhány idős receptkiváltásra kérte őket, páran a bevásárlásban szorultak segítségre. Egyszerűbbnek gondolták a kollegák a feladatot, mert néhány helyre be sem tudtak jutni, ugyanis ezt a korosztályt nem ismeri az idősebb generáció.” Jánoshalmi járás GYEP

„Az étkeztetést is a jó kis helyesek csinálják, 20 gyerek kap most a településről, ezeket a szakmai munkatárs viszi ki ill. mivel a falugondnoki állás most van meghirdetve, a gyógyszerek kiváltását is ő csinálja.” Bodony JKH

„Megkeresték a járás településeinek önkormányzatait, ahol felajánlották segítségünket a krízis időszakban. A 65 év feletti lakosoknak segítséget nyújtottak a bevásárlásban, gyógyszer felírásában és gyógyszer kiváltásban. Nagyobb hangsúlyt fektettek az időseknek való segítségnyújtásra. Folyamatosan monitorozták a településeket, kik azok az idősek és családok, akiknek segítségre van szüksége. A járványügyi helyzetben új szolgáltatásként jelent meg a 65 év feletti személyek részére nyújtott segítségnyújtás.” Baktalórántházai Járás VL

Gyerekek programjai és tanulássegítés

A tanulást, iskolai felzárkózást segítő tevékenységek: fejlesztő tevékenységek, korrepetálás, célzott egyéni fejlesztés terén is új utakat kellett keresniük a gyerekprogramoknak. A digitális oktatáshoz a technikai feltételek sok helyen nem megoldottak, mert bár okostelefon szinte minden háztartásban van, használható számítógép vagy laptop és elérhető internet nincsen. További nehézség, hogy az alacsony végzettségű szülők nem tudják segíteni gyermekük tanulását, gyakran a motiválás szintjén sem. Ebben a helyzetben egyre több gyerek próbál meg

"elbújni" a rendszer elől, így a lemaradásuk nagy lesz. A legtöbb helyszínen a korábban bevont gyerekek segítése mellett ezeknek a „kallódó” gyerekeknek a felkutatása és segítése zajlik személyesen vagy az online térben.

Járvány idején is működött több helyszínen az **egyéni vagy kiscsoportos tanulás** biztosítása a **közösségi terekben**. Ezek minden esetben a gyerekek kis csoportját segítő programok voltak, igénybevételükhöz valamiféle jelentkezés, regisztráció volt szükséges és a járványügyi intézkedések fokozott betartásával zajlottak. A szolgáltatás alap esetben a számítógép használat biztosítása volt, előfordult nagyobb, középiskolás diákoknál, hogy csak ezt vették igénybe, de legtöbbször felnőtt, vagy direkt pedagógus segítségét is igényelték (ahol erre volt lehetőség) a tananyag feldolgozásához. A legnehezebb helyzetbe a váltáshoz közeli diákok voltak, az elsősök segítése és a végzősök támogatása eltérő kihívásokat tartogatott.

„A délelőtti jelen vannak a házban, de gyermekeket nem fogadnak a projekttel kapcsolatos adminisztrációt csinálják. Délután a vezető maximum 5 gyermeket fogad, akiknek segít a tanulásban. Ezzel kapcsolatban szórólapot csinált, szétszórta a faluban, minden postaládába bedobott belőle. Ez tartalmaz egy kérdőívet is, azt a szülőknek és a gyermeknek kellett kitölteni, általános egészségállapottal kapcsolatos, hogy nem lázas, nincs megfázva, és ha egészségileg rendben van a gyermek, akkor részt vehet a tanulás segítésben.” Rinyaujlak JKH

„Napi 6-8 gyerek jár be, elsősorban tanulássegítés zajlik, ott tudnak normális számítógéphez ülni azok a gyerekek, akiknek ez otthon nincs biztosítva. Egy időben max. 2 gyerek van bent, utána fertőtlenítés, és jöhet a váltás ill maszkban és kesztyűben vannak - van eldobható szájmasczkjuk! 1-2 óvodás is szokott járni, olyankor nem mehetek az iskolások.” Bodony JKH

„A faji és mérai közösségi ház 2-2 órát van nyitva naponta. Fájban az iskola tanárai is bent vannak, közösen próbálnak a gyerekeknek segíteni a feladatok megoldásában. A KSZH a facebook oldalán folyamatosan próbál a település lakóival kommunikálni, kisebb feladatokat, totókat tesznek fel, illetve napi, heti zene is megosztásra kerül.” Encsi Járási GYEP

„Az online felületre és az elektronikus platformokra szorult kommunikáció mellett igen hamar visszatért a személyes jelenlét. Boldogkőújfaluban egyszerre három fővel indultak el a tanulástámogató foglalkozások a legtöbb tantárgyból bukásra álló gyerekekkel. Vizsolyban a Pilot-programunkban dolgozó fejlesztőpedagógus kezdte el a korrepetálást.” Gönci Járás VL

A gyerek egy része nem tudott online módon bekapcsolódni a digitális oktatásba, nekik a gyerekprogramok, iskolák, önkormányzatok együttműködésével nyújtottak **technikai támogatást**. Főként **offline juttatták el a feladatokat a diákokhoz** és a megoldások is offline, asszisztált online csatornákon keresztül jutottak vissza az oktatási intézményekbe. Vagyis a tananyagok nyomtatása, másolása, kiosztása és a feladatok visszajuttatása - papír alapon vagy szkennelve - a segítők feladata volt.

„Azonnali lépésként az iskolások otthoni tanulását segítik azzal, hogy a közösségi házakba mehetnek nyomtatni a gyerekek, a veszélyhelyzeti szabályokat betartva. Papírokat és nyomtatóba festéket készülnék beszerezni. Göncön és Vizsolyban az érettségi előtt álló diákokat engedték be internethasználatra, egyenként.” Gönci járás GYEP

„A tananyag biztosításában végül úgy alakult ki közreműködés az iskola és a nyírbátori közösségi ház között, hogy a kb. 100 gyermek számára kiadott papíralapú feladatokat begyűjtik a közösségi ház munkatársak és beszkennelik. Ezután az eredetit, valamint a szkennelt példányt küldik tovább az iskolának. Egyre több gyermek kér segítséget is, mivel az iskolától csak a feladatot kapják meg, magyarázatot, segítséget nem.” Nyírbátori Járás GYEP

„A nyírmihálydi iskola pedagógusai nem akarnak a papírhoz nyúlni, ezért úgy tűnik, hogy nehezen megoldható a távoktatás. Csak a Krétát használják, ha megnyitják a gyerekek jó, ha nem, akkor jó. A Tutor Alapítvány segítséget nyújt a másolásban, kitöltött feladatlapok szkennelésében, és iskolába juttatásában.” Nyírbátori Járás GYEP

„Ligettanyán 10-14 óra között vannak nyitva. A tananyagot papír alapon minden délben kihozzák a közösségi házba, mivel a településrészen nincs internet. Ha szükséges a KH munkatársak segítenek a tanulásban is.” Baktalórántházai járás GYEP

A **tanulásegítés telefonon és az online térben** működött különösen intenzíven, ezáltal a legtöbb gyereket elérve. Az egyéni leckemegoldások, fejlesztések mellett az újonnan létrejött facebook/messenger csoportok látták el fejtörőkkel, gyakorló és kreatív feladatokkal a gyerekeket. A fejlesztő pedagógusok (pl. mozgásterapeuta, logopédus) munkáját sok esetben igyekeztek az online térbe rendezni, ám voltak olyan megvalósítók, akik erre nem láttak lehetőséget, időlegesen szerződést bontottak a fejlesztő szakemberekkel. Kétségtelenül nehéz a személyes fejlesztés szintjét hozni az online térben, a fejlesztés elmaradása viszont még ennél is jelentősebb lemaradást eredményezhet.

„A helyi általános iskola igazgatónőjével egyeztetve 16 gyermek tanulásának segítésébe kapcsolódnak be telefonos/internetes-facebook rendszerben. Nem személyesen találkoznak a gyermekekkel (alsó tagozat 1-4 osztály), hanem telefonon, ill. akinél megoldható interneten (ez kb 3-4 családnál működik) oldanak meg feladatokat. Korosztályok szerint próbálnak felzárkóztatást csinálni, folyamatosan újabb és újabb módszereket próbálnak kitalálni a motiválásukra és az előrehaladás segítésére. Ez a módszer csak a "szinten tartásra" elegendő, az újabb ismeretek továbbadására nem, mégis az iskola igazgatónője kimondhatatlanul hálás azért, hogy ilyen segítségnyújtás kapnak.” Selyeb JKH

„A kisvaszari közösségi ház bezárt, kezdetben egy messenger csoporton belül tartották a kapcsolatot, később minden dolgozó saját oldalt hozott létre. Naponta feladatokat adnak a gyerekeknek, és aki helyesen megcsinálja azt „Vaszari pénzzel” jutalmazták. Az oldalakon a megkereséseket forgalmi naplózzák. Google űrlapon keresztül kompetencia fejlesztő foglalkozást tartanak.” Hegyháti járás GYEP

„Leginkább a pedagógiai asszisztensek tudják végezni a munkájukat, ők már egészen jól beépültek a digitális oktatásba. Mindegyiküknek vannak már saját gyerekei- pedagógusokkal egyeztetve - akiknek segítenek ebben az új oktatási formában eligazodni. Jelenleg az iskolavezetők visszajelzését várják, hogy kik azok a gyerekek, akik nem csatlakoztak még be az online oktatásba. Őket a gyep munkatársai felkeresik, és felajánlják a tananyag nyomtatott verziójának kiküldését.” Bátönyterenye GYEP

„Tanár/tanítónéni nélküli tanulás rendkívül nehéz, így akinek a felkészülés otthon nehezen megy, annak során elakadása van, valamit nem ért és segítségre van szüksége, annak online (skype, videó messenger, viber) tudunk segíteni ezentúl a tananyagok elsajátításában.” Somogyicsicsó JKH

„A mozgó szakemberek (gyógypedagógus, szociális munkás) online tanulássegítő tevékenységet végeznek, valamint a pszichológusok is.” Kaposvári járás GYEP

„Elindult egy online média klub, ami 7 héten keresztül heti témákkal ad online lehetőséget a gyermekek számára, továbbá dolgoznak az online formába módosítható szolgáltatások beindításán, például gazdálkodj okosan foglalkozás, vagy háziasszony képző. A gazdálkodj okosan foglalkozás keretében pl. tematikus kézműves leírásokat gyűjtenek és osztanak meg a közösségi terek online felületén a háztartási hulladékok újra-hasznosítására. A média klub keretében a fotókurzus indult 7 jelentkezővel. Áprilisra tervezik, hogy egy képregény készítő pályázatot is kiírnak a koronavírus és legyőzése kapcsán.” Putnoki Járás GYEP

„Az utazó szakemberek megkezdtek az olyan gyakorlatok és játékok összegyűjtését, amivel a szülő otthon is könnyedén tud foglalkozni a gyermek lemaradásaival. Ezeket az anyagokat az iskolák és óvodák részére e-mailben küldik majd ki, ahol tudjuk hogy szükséges papír alapon is. Az elsődleges céljuk, hogy az intézmények küldjék tovább a szülőknek.” Putnoki Járás GYEP

„Nagylócon a gyerekekkel tartják a kapcsolatot online, bekapcsolódtak az iskola Messenger csoportjához ahol az iskola összes tanulójával tartják a kapcsolatot, valamint osztályfőnökökkel, valamint az intézményvezető asszonnyal, hogyan tudnak majd segíteni a leginkább rászoruló gyerekeknek. A településen a gyerekek betartják a szabályokat nem látni bandázásokat, gyerekeket csellengeni.” Szécsényi Járás GYEP

„Továbbra is online működnek. Somogyaracson az összes gyerekhez eljut a lecke a közösségi ház dolgozók által, és vissza is juttatják a tanároknak. A héten a ház dolgozók és a gyeppen dolgozó kollégák szociális munkás online szakmai műhelyen is részt vettek. Baracson továbbra is messengeren illetve telefonon működik a tanulás segítés a közösségi ház vezető mindenben segít a gyerekeknek.” Barcsi járás GYEP

„Az óvodás és kisiskolás gyerekek számára a délutáni hasznos időtöltés elősegítése céljából keresnek és összegyűjtenek különböző színezőket, mókás feladatokat (párkereső, labirintus stb.) vagy a tanuláshoz szükséges anyagokat (pl írásgyakorlás elsősöknek, amit mindenképpen papíron kell végezni, nem lehet online). Ezeket hétfőnként 1 kollega kinyomtatja és bedobja személyes kapcsolat kiépítése nélkül a gyerekek postaládájába.” Somogyicsicsó JKH

A leginkább lemaradó gyerekek számára biztosított személyes/egyéni támogatás segítheti elő azt, hogy a későbbiekben bent maradjanak az oktatásban, ne morzsolódjanak le idejekorán. Kizárólag az egyéni nyomon követés, valamint a tanulássegítés, korrepetálás kiscsoportban vagy egyénileg képes (részben) kompenzálni azokat a hátrányokat, amik a gyerekek iskolai előmenetelét akadályozzák. Az önkormányzat, az iskola és a gyerekprogramok együttműködése szükséges ahhoz (a szülők és gyerekek szerepvállalásán túl) hogy hatékonyan segíthessék a helyi szereplők az diákokat.

Közösségi programok, online szolgáltatások

A közösségi terek és gyerekprogramok a járvány kitörése után azon dolgoztak, hogyan tudják az online térbe ültetni offline programjaikat, ezáltal valamiféle folyamatosságot biztosítva. A járványhelyzetre tekintettel újabb online platformokon és formátumokkal kísérleteztek, miközben gyakran számukra is nagy kihívás az új eszközök használata. Számos jó, kedves ötlettel találkoztunk a személyességet fenntartó offline programok terén is, melyek a közösségi távolságtartási időszakában is erősítik a közösségi kapcsolódást.

„A gyerekek számára kedvelt kézműves foglalkozásokat tovább visszük azáltal, hogy könnyen értelmezhető videókat posztolunk ki számukra, amiket otthon fellelhető alapanyagokból is bárki könnyedén elkészíthet. Az elkészült műveket kérjük, hogy posztolják ki a csoportban. Praktikák háza csoportunkat online megosztott házi praktikákkal kívánjuk a tovább folytatni. Főzőklubot a járvány idején online visszük tovább. Itt a csoport tagjai által már kipróbált és bevált recepteket teszünk közzé és az elkészült finomságokról akár fotót és küldhetnek. Szülők akadémiájában nekik próbálunk most segíteni különböző szülők lelki egészségét, támogatását célzó videókkal, cikkekkkel online. Online játékokat keresnek, amik megfelelnek az egyes korcsoportoknak és hasznos közös időtöltést is jelenthetnek. Olyan felületeket keresünk, ahol a gyerekek közösen online egymással is tudnak játszani, így a személyes együtt játszást kicsit pótolhatjuk.” Somogyicsó JKH

„A munkatársaknak teljes egészében sikerült átállni online működésre. Megtartásra kerülnek: Biblia-percek (ezt a helyi munkatárs tartja, és egyre szerteágazóbb tartalmakat tölt fel), Torna-foglalkozások, Szépségtippek, Főzőklub - szakmai vezető csinálja, egyszerű kézműves ötleteket osztanak meg, Házi praktikák. A munkatársak egyre több szolgáltatást ültetnek át az online térbe.” Kémes JKH

„Oktatóvideókat osztanak meg (helyes kézmosás, szájmaszk készítés, illetve a kötelező olvasmányok) mesét olvasnak az ovisoknak, és egyszemélyes korrepetálásokat tartanak az udvaron. Színezőket adnak ki, és recepteket, főzős videókat készítenek, erről jöttek jó visszajelzések (többen elkészítették az ételleket.” Drávafoki JKH

„A Kalandra fel közösségi online játékban a Jó kis hely által tervezett online kihívásokkal és feladatokkal lehet JKH tallérokat szerezni, amit a járvány után a vásárban lehet felhasználni. Egy héten 5 kihívást kell teljesíteni (1 tallérért segítség kérhető) a megadott térképhez kapcsolódóan érkezik az aktuális kihívás. A feladatok a környékbeli nevezetességekhez kapcsolódnak, érdekes információk és egyszerű játékok formájában.” Ládbesenyő JKH

„A nyírbátori közösségi házban elindult egy facebook csoport (Kaland sziget-<https://www.facebook.com/kalandszigetnyirbator>), ahova igyekeznek minél több embert bevonni, mert azt gondolják, hogy fontos lenne, hogy minél több információt megosszanak a telep emberekkkel.” Nyírbátori Járás GYEP

„Az adósságkezelési program a facebookon aktívabbá vált, a járványhelyzetben aktuális adósságrendezéssel kapcsolatos információkat, a vonatkozó cikkeket megosztják, ott lehet is keresni őket. A közösségi házakkal kapcsolatban állnak, telefonon, e-mailen, skypeon, de korlátozottan akár személyes tanácsadás formájában is rendelkezésre állnak. A moratórium sok családnak segít, mert nem lehetetleníti el az életüket, de készülni kell előre, új helyzetben újra kell tervezni az adósságrendezést.” Salgótarjáni járás GYEP

„Élőben is jelentkeznek a kisvaszari közösségi házások, arra hívták a gyerekeket, hogy kérjenek a szülőktől egy kis darabka földet, adtak sárgarépa magot és a megmaradt halloween tökökből tökmagot. Kérik, töltsenek fel képeket a munkálatokról, terményekről.” (Hegyháti járás GYEP)

*„A közösségi kertet is próbálják érintkezés nélkül életre kelteni, mindenki kap a postaládájába kis műanyag pohárba magot elvetve, ráírva hogy mi van benne, és nekik kell otthon kikeltetni és nevelgetni várva a veszélyhelyzet végét, amikor is elültethetik őket a közösségi kertben.”
Somogyicsicsó JKH*

A fenti példákat a máltai kísérő program munkatársai által összegyűjtött jelentésekből válogattuk. A járási gyerekesély projektek és jó kis hely közösségi terek járványhelyzeti szolgáltatásai merőben újak, az elmúlt hónapokban dolgozták ki azokat, - ráadásul a következő időszakban várhatóan sok változáson mennek át, - ezért működésük részleteit, hatásaikat érdemben egy későbbi időszakban tudjuk vizsgálni.

Visszatérés - egy új rendszerhez

A megvalósítók folyamatosan figyelték a járványra vonatkozó rendelkezéseket és aszerint próbálták működtetni projektjeiket, ám ez az időszak inkább csak a **rövidtávú tervezéseknek** kedvezett. A tavaszi-nyári enyhülés időszakában a tapasztalatok alapján, az együttműködések körének bővülésével és a szükségletek kiszélesedésével **folyamatos átalakulásban** voltak projektek.

A járvány erős fluktuációval járt együtt, az új kihívásoknak nem mindenki tudott megfelelni, a belső konfliktusokban megfáradt munkatársak felmondtak, az védett korú kollegák egy része már nem tért vissza, az időlegesen elengedett megbízott szakemberek némelyikére csak szeptembertől osztottak szerepet, a járvány lecsengésével szükségessé vált a **csapatok újraépítése**.

Az online és telefonos szolgáltatások folyamatos elérhetősége mellett a személyes támogatás és a közösségi házak szolgáltatásai álltak vissza legkésőbb a **megszokott rend közelébe**. A házak csak néhány helyen nyitották ki kapuikat már március végén a gyerekfelügyelet biztosításával, míg más megvalósítók az óvodák nyitásakor (2020.05.25.) szánták magukat a látogatók fogadására. A legóvatosabb kedvezményezettek a 'járványügyi veszélyhelyzet' hivatalos megszűnését követően (2020.06.18.) a 'járványügyi készültség' idején nyitották meg fokozatosan közösségi házaikat – a biztonsági intézkedések betartásával - **fokozatosan bővítve** a fogadott gyerekek, felnőttek számát és a programkínálatot.

A kedvezményezettek sokáig latolgatták a napközis és ottalvós **táborok** lehetőségeit. Bár hivatalosan engedélyezett volt a megtartása (2020.05.21.), többen lemondtak a 2020-as nyári bentlakós táborokról a járványhelyzet miatt, következő évre, vagy más formában áttervezve azokat. A projektek döntő hányada a napközis táborok kiszélesítésének lehetőségét választotta (több időre, több településen, több gyerek bevonásával) ezzel is tehermentesítve a családokat. Sok szülő a kötelező szabadságolások miatt nyárra nem rendelkezett szabadsággal, mások a tavaszi-nyári időszak idénymunkáiba kapcsolódhattak be a napközis tábori lehetőségek bővülésével.

A projektek nagy hányada megerősítette a **tanulásegítő programelemeket**, ezzel is kompenzálva a digitális oktatás időszakának lemaradásait, megelőzve a bukásokat, későbbi lemorzsolódást. Néhány helyszínen a digitális kompetencia fejlesztését célzó új programelemeket indítottak. A projektek - partnereikkel együttműködve - az első hullám tapasztalatai alapján kezdték tervezni a következő időszak munkáját, átalakítani a programelemeket, új módszertanokat kidolgozni és újabb felmérésekkel készülni a következő hullámra.

„05.18-tól ismét dolgozni kezdtek, hétfő még a fertőtlenítésről, nagytakarításról szólt, viszont keddtől kiscsoportban megkezdték a tanulás segítését, felvették az Iskolákkal a kapcsolatot, megkeresték a családokat, gyermekeket, felmérték, hogy hány család igényli a tanulás segítését, szép számmal lettek. Nagyon sok gyermek a településeken bukásra áll, így az ott dolgozók folyamatosan tanulnak a gyerekekkel, a cél az, hogy a minél kevesebb gyermek bukjon meg az év végén. Míg a JKH nem voltak nyitva a gyermekek szinte egyáltalán nem küldtek vissza leckét. A dolgozók a gyerekek tanáraival is napi kapcsolatban vannak, így mindig pontosan tudják, hogy melyik gyermeknek mi a feladata.” Jó kis helyek Barcsi Járás

„A hónapban a tanulássegítés és a felzárkóztatás állt a fókuszban. Legfontosabb cél volt, hogy a Tiszabő, Tiszabura és Tiszagyenda települések tanulói ne maradjanak le túlságosan a tanulásban, könnyebben teljesíteni tudják a távoktatásból adódó problémákat. Kezdetben a mentorok leginkább elektronikus formában tartottak foglalkozások a tanulóknak, de egyre többször előfordul, hogy egyéni- és csoportos formában is zajlik tanulássegítés. A mentoroknak sokkal közelebbi kapcsolatot sikerült kialakítani a diákokkal, kisebb, magánjellegű kérdésekkel is fordulnak hozzájuk.” Kunhegyesi Járás VL

„A szülőklubok tematikájába beveszik az információs és kommunikációs technológiákat és a szülői kompetenciákat. A tematika egyelőre nem kidolgozott. Tervek szerint minden településen a 6 alkalmas szülőklubok így épülnek fel: 4 alkalom IKT ismeretek átadása, 2 alkalom szülői szerepek (ez utóbbit a sellyei családsegítő munkatársai végzik).” Sellyei Járás GYEP

„Volt olyan intézmény, mely a járvány idején nem kért segítséget, s csak később derült ki, hogy mégiscsak kellett volna közreműködés, mert nem kapott támogatást, fejlesztést a gyerekek egy része. Járási szintű felmérést végeznek az önkormányzatok, iskolák és szülők körében, hogy ha ismételen előállna a járványhelyzet hamarabb tudjanak reagálni a szükségletekre. Ha az derül ki, be kell tervezni a közösségi házakba a fejlesztő-támogató tevékenységet a második hullámban.” Barcsi Járás GYEP

„A COVID 19 járvány következtében kialakult veszélyhelyzet, illetve a járvány következtében kialakult helyzet miatt a program más fókuszra állt rá, így a hangsúlyok máshová kerültek, azzal a céllal, hogy a járás lakosságának minél hatékonyabban tudjanak segíteni. Megfogalmazódott egy járási szintű jelzőrendszer kialakításának igénye, illetve ennek megszervezése a Családsegítő Szolgálatok, az EFI és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat közreműködésével.” Sellyei Járás VL

Az iskolakezdés közeledtével, az esetszámok országos emelkedésével a leghátrányosabb helyzetű térségekben, a gyerekprogramok környékén is egyre gyakrabban jelent meg a koronavírus. A tavaszi időszakban messzinek érezték a problémát, keveseknek volt pozitív ismerőse. A nyár végére **közel került a járvány**, egyre több település lakosainál, és a projektek, szolgáltatások dolgozói között is felütötte a fejét a betegség.

A központi, kormányzati stratégia változásával, a korábbiaktól eltérő védekezési intézkedések mellett lehetséges volt az intézmények nyitása, a közösségi élet fenntartása, viszont a körülmények ismét új megoldásokat követeltek. A vírus terjedésével a nyáron kinyitott intézmények **időszakos zárásra** kényszerültek, a kollegák és a segítettek védelmében. A betegség megjelenése vagy a kontakt státusz miatti intézkedések, teendők, adatvédelmi előírások gyakori változása ismét jelentős figyelmet igényel a megvalósítóktól. Ezúttal viszont elő tudják venni a tavasszal kimunkált online eszköztárat, - amennyiben ezt a munkatársak egészségi állapota megengedi - , nagyobb projektek esetén pedig át kell gondolni a helyettesítés lehetőségeit a szolgáltatások további biztosításának érdekében.

A COVID-19 első hullámát követő megkönnyebbülés idején a projektek, a közösségek többsége nem fordított kellő figyelmet a járvány **érzelmi feldolgozására**, hogy kibeszélje, mi is történt, hogyan élték meg a járvány időszakát különböző szerepeikben, gyerekként, felnőttként, szülőként, munkavállalóként vagy munkaadóként, pedig segítette volna a felkészülést a második hullámra.

A járvány terjedése egy újabb jelenséget is felszínre hozott, megjelent az **áldozatok hibáztatása** közösségekben, melynek a pozitív teszt-eredménnyel rendelkezők és a karanténban levők is ki vannak téve. Emiatt is különösen fontos az elérhető információk megosztása, az egészséges emberek érzékenyítése, a pozitív és kontakt személyek mentális támogatása.

Összegzés

A koronavírus járvány miatt 2020. március közepétől veszélyhelyzetet hirdettek ki Magyarországon, ez sokszerű változást okozott mindenkinek, így a Szeretetszolgálat és partnerei által kísért a gyerekesély projektek működését is befolyásolta. A pandémia váratlan megjelenése bizonytalanságot generált világszerte, természetesen a leghátrányosabb helyzetű térségekben, legszegényebb településeken sokszorosán éreztette hatását. A nehézségek érthetően a gyerekek, családok és a gyerekesélyek javítását célzó intézményekben, programokban is lecsapódtak.

A gyerekesély projekteknek korábbiakban kialakult működési rendjüket elvetve kellett újra tervezni a segítség módszereit, a projektműködést, a biztosított szolgáltatásokat, és munkavállalók szerepét. Az első nagy ijedség, és részleges leállás után a projektek igyekeztek megtalálni a saját útjukat. Kialakult egy új szolgáltatási paletta, és idővel az adminisztráció is a pályázatkezelő Irányító hatóság által jóváhagyott mederben folyt. Voltak olyan megvalósítók, akik nehezebben álltak fel a járványhelyzet okozta sokkból, csekély mértékben vették ki a részüket a települési, térségi krízisben megjelenet feladatokból, mások erejüket megfeszítve igyekeztek erősíteni a veszélyhelyzetben meggyengült védőhálót.

A járvány első hullámának tapasztalatai alapján néhány következtetéssel, ajánlással szolgálhatunk.

- A gyerekesély projektek **öndefiníciója** határozza meg, milyen szerepet vállaltak krízishelyzet idején. Amelyik szervezet vezetői a gyerekesélyek növelésére szemléletként, küldetesként gondolnak, azok számára természetes volt, hogy a helyi szükségletekhez igazodva alakítják projektjüket és aktívan kezdeményezve működnek együtt a küldetésben osztozó további szereplőkkel. Azon projektek, melyek a projekt-működést, végrehajtást tekintették elsődleges célnak, gyerekesélyeket javító **küldetéstudat** nélkül, azok saját tevékenységeik menedzselésével voltak elfoglalva a járvány idején, kevésbé reagáltak a környezetükben megjelent újabb kihívásokra.
- A járvány idején felmerült problémák megoldása önmagában minden állami és civil segítő szervezet lehetőségein túlmutatott, és a helyi intézményi partnerek maguk is a helyzethez való alkalmazkodással küzdöttek. Ahol sikerült a jó viszont kialakítani, bizalommal fordulni a másikhoz, ott megsokszorozódott a támogatás hatása. A településeken, járásokban megjelent **együttműködések** biztosították a gyerekeket, családokat segítő szolgáltatások alapját. „Pozitív hozadék”, hogy több helyen erősödnek az együttműködések és kapcsolatok, új kapcsolatok jöttek létre a problémák kezelésére, megoldások közös keresése érdekében.
- Az együttműködési keretek bővülését mutatja, hogy a veszélyhelyzet idején a gyerekprogram munkatársak a településeken, járásokban **további, a projektekhez közvetlenül nem kapcsolódó, jellemzően önkormányzati és egyéb feladatokat is elláttak**. Részt vettek a közmunkások koordinálásában, az idősök ellátásában, segítették a gyerekek étkeztetését és maszkokat varrtak a településen élőknek és az intézményeknek, projekt munkatársaknak.
- A gyerekprogramok kivették a részüket a **digitális oktatás támogatásából**, a gyerekek segítségéből úgy technikai szinten, mint a személyes, vagy csoportos fejlesztések, felzárkózó foglalkozások terén. A legtöbb helyszínen a korábban bevont gyerekek segítése mellett a látókörükbe korábban nem került „kallódó” gyerekeknek a felkutatása

és segítése is zajlott személyesen, vagy az online térben. Ez a szerep a továbbiakban is erősítendő, a lemaradást, lemorzsolódást megelőző mentori rendszer kialakításával.

- Megnőtt az igény az **segélyekre, támogatásokra**, adományokra, a klasszikus megélhetést biztosító adományok mellett megjelentek a járványügyi védekezéshez kapcsolódó adományok, melyeket a lakosság mellett a helyi intézmények számára is biztosítottak. A térségi szociális szolgáltatók és a gyerekprogramok mellett más segítő szervezetek is aktívan bekapcsolódtak. A hatékonyság növelése érdekében a térségi adományozások összehangolására figyelmet kell szentelni a következő időszakban, ez a koordináló szerep a járási szintű gyerekprogramokhoz kapcsolódhatna.
- A szociális ügyintézési szolgáltatás szinte minden projektben elérhető volt, azonban a **komfort-szolgáltatások** mint a mosás-fürdés csak néhány helyen állt rendelkezésre a veszélyhelyzet alatt, főként ott, ahol az a korábbiakban bejáratott szolgáltatás volt. Ez az arány javítandó. A következő hullámban, a hideg beköszöntével újabb kihívással szembesülnek a családok, így a közösségi „melegedő” terek működtetési feltételeinek átgondolása is szükséges.
- Különösen a hátrányos helyzetű térségekben, - ahol járványhelyzetben a szociális szolgáltatások köre még a korábbiakhoz képest is szűkül, - szükséges a **személyes támogató jelenlétnék** valamilyen formáját fenntartani az érdemi segítségnyújtáshoz. Ennek módját minden projektnek magának kell meghatározni, hogy működőképes, és minden szereplő számára biztonságos működés alakulhasson ki.
- Mivel jogszabályban nem rögzített a gyerekesély (szakmai) munkájának szabályozása, így a projektek biztonságát és emellett rugalmas alkalmazkodóképességét segítheti elő a (szakmai) támogató, pályázatkezelő intézmények közreműködése, ajánlásai, **gyors reagálása** a kedvezményezettek szakmai és projekttechnikai kérdéseire, változtatási kéréseire. Ennek részeként az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a Belügyminisztérium Társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkárságának felhívására készítettük el a **Közösségi házak és közösségi terek járványhelyzeti működésére vonatkozó szakmai ajánlást**, melyet a Mellékletben közlünk.

Várhatóan a következő időszakban is együtt kell élnünk a kialakult járványhelyzet újabb hullámával, és az ahhoz kapcsolódó változásokkal, elvárásokkal, veszteségekkel. Ennek megfelelően a gyerekesély stáboknak és szakmai partnereiknek a gyerekprogramok rugalmas újra-tervezésével kell követnie a rendszeresen változó krízis-intézkedéseket, míg ki nem lábálunk a koronavírus járványból.

Melléklet - Szakmai ajánlás - Közösségi házak és közösségi terek működése járványhelyzetben – Az ajánlás a BM Gyermekesély Főosztályának megbízásából és támogatásával, az EMMI Szociális és Társadalmi Felzárkózási Fejlesztések Főosztályának (IH) jóváhagyásával készült el. (Írta: Kiss Dávid, Kocsis Attila, Marozsán Csilla)

A közösségi házak, közösségi terek kizárólag a járvány elleni védekezést irányító hatóságok, szervezetek mindenkori utasításainak, az aktuális jogszabályoknak, iránymutatásoknak megfelelően, az előírt korlátozások betartása mellett tarthatnak nyitva, biztosíthatnak szolgáltatásokat. A fenntartók, működtetők felelőssége a naprakész tájékozódás és az előírások átültetése a gyakorlatba, mellyel biztosítható a látogatók, a munkatársak védelme veszélyhelyzet idején. Mivel a közösségi házak, közösségi terek elsősorban a hátrányos helyzetű gyerekeket, családokat célozzák tevékenységeikkel, ezért kiemelten fontos, hogy a járványhelyzetben hiánypótló védőhálót biztosítsanak, könnyen elérhető segélypontként tevékenykedjenek.

Első körben a fenntartók a – célcsoportot, és a közösségi tér működését leginkább ismerő - szakmai stábbal együtt mérjék fel a helyi lehetőségeket és szükségleteket, és ez alapján határozzák meg a járványidőszakban biztosított szolgáltatások körét, a feladatellátás módszereit, a programok elérésének feltételeit. Felhívjuk figyelmüket, hogy a járványidőszak esetén bekövetkező szakmai tevékenységet érintő változásokról az Irányító Hatóság és a szakmai kíséretet biztosító Magyar Máltai Szeretetszolgálat területi munkatársának tájékoztatása szükséges, a projekt hatályos költségvetésétől eltérő kiadások kizárólag engedélyeztetést követően tervezhetőek.

A tervezés során áttekintendő szempontok:

- a közösségi tér helyszíne - befogadóképessége, szellőztethetősége, a helyiségek szeparálhatósága, higiénés feltételek biztosításának feltételei, szabadtéri programok lehetősége,
- a stáb helyzete – dolgozók létszáma, készségei, élethelyzete, ami befolyásolhatja a személyes munkavégzést (pl. kor, betegség, kisgyerek otthon, karantén), munkaviszonyának kérdései, bevonható további munkatársak, önkéntesek,
- a célcsoport helyzete – látogatók létszáma, életkori megoszlása, szükségletei (pl. éhség, meleg otthon, gép és internet a tanuláshoz, biztonság, társaság, segítség a tanulásban),
- településen élő további célcsoportok helyzete – idősek, fogyatékkal élőek, munkanélküliek, karanténban levők igényei,
- településen elérhető egyéb szolgáltatók, szolgáltatások – lakosok helyzetének közös áttekintése, rájuk a járványhelyzetben irányuló szolgáltatások vizsgálata, együttműködések kialakítása, közös feladattellátási lehetőségek számbavétele,
- nyitva tartás és szolgáltatások tervezése - igények és erőforrások, lehetőségek összevetése, a pályázati vállalások és áttekintésük (halasztás, online megvalósítás), online és személyes szolgáltatások meghatározása, valamint az igénybevétel módjának definiálása, járványhelyzet alatt működő szolgáltatási paletta kialakítása és kommunikációja,
- egyéb technikai és járványvédelmi feltételek – szolgáltatásokhoz kapcsolódó változások egyeztetése a pályázatkezelő szervezettel, szolgáltatásokhoz kapcsolódó plusz eszközbeszerzés (pl. papír, tintapátron), takarító és védőeszközök beszerzése, védekezési protokoll meghatározása és kommunikációja.

A közösségi terek ajánlott tevékenységei járványhelyzetben:

Kapcsolattartás a közösség tagjaival

- folyamatos telefonos, online, szükség esetén/amennyiben megoldható személyes elérhetőség, és utcai/telepi szociális munka,
- veszélyhelyzettel kapcsolatos kommunikáció,
- elérhetőség krízishelyzetben, alapvető szükségletek kielégítésében való közreműködés,
- elérhető mentális támogatás, lelki segítségnyújtás,

Kapcsolattartás a szakmai partnerekkel

- a projekt szakmai támogatását biztosító Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársaival,
- a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival (gyermekjóléti, családsegítő szolgálat, védőnő, gyerekház, óvoda, iskola, tanoda, háziorvos stb.), rendszeres telefonos- és csoportos online egyeztetések kezdeményezése, melyek témái többek között:
  - o partnerek és a közösségi tér működésének megismerése,
  - o ellátatlanság, csellengés, veszélyeztetés, bántalmazás jelzése,
  - o helyi szükségletek feltárása, együttműködések kialakítása.
- a helyi intézmények és szolgáltatások működtetőivel (önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, stb.)
- helyben és a járásban megvalósuló egyéb uniós finanszírozású – elsősorban felzárkózási célú projektek megvalósítóival (járási gyermekesély programok, szegregált élethelyzetek felszámolása – telepprogram, stb.)
- továbbá az Irányító Hatósággal, az online monitoring rendszert működtető Társadalomtudományi Kutatóközponttal, valamint a Belügyminisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárságának kijelölt referensével

Alapvető szükségletek kielégítésének segítése, komfortszolgáltatások biztosítása

- gyerekfelügyelet (pl. dolgozó szülők esetén és egyéb indokolt esetben),
- mosási, fürdési lehetőség biztosítása (a higiénés feltételek szigorú betartásával és folyamatos fertőtlenítés mellett, előre egyeztetett beosztás szerint)
- étkezés támogatása (pl. kísértkezés biztosítása, vagy az ingyenes gyermekétkeztetés biztosításában, idősellátásban szerepvállalás),
- szociális ügyintézés (pl. hiányzó okiratok, támogatások elérésének segítése, rendszeres gyermekvédelmi kezdeményre való jogosultság ügyintézése, álláskereséssel vagy munkanélküliséggel kapcsolatos szakmai támogatás, stb.),
- adományok beszerzése, szétosztása családoknak, átadása szociális partnereknek (pl. ételmezei, ruha, tüzelő, tisztítószerek, maszkok).

Tanulást segítő tevékenységek

- kapcsolatfelvétel és együttműködés kialakítása a célcsoportot érintő oktatási-nevelési intézményekkel (általános iskola, középiskola, kollégium, stb.), szolgáltatásokkal (pl. tanoda)
- a digitális oktatás támogatása a köznevelési intézményekkel és szakképző helyekkel folyamatosan egyeztetve (pl. tanulók elérhetőségének elősegítése, tanulók előmenetele, tananyagok egyeztetése, elvárások tisztázása)
- támogatás a tananyag megértésében, elsajátításában,
  - o táv-tanulásegítés az online térben vagy telefonon,
  - o kiscsoportos tanulás a közösségi térben (szakember és/vagy technikai eszköz

- biztosításával),
- technikai támogatás az iskola és a gyerek között,
  - o papír alapú a tananyag eljuttatásában a gyerekekhez (pl. nyomtatás, másolás, átadás),
  - o feladatlapok iskolába visszajuttatásához segítség (pl. szkennelés, emailezés, feltöltés).

Közösségi és fejlesztő programok

- tervezett programok átültetése az online térbe és új programelemek indítása (pl. recept videók a főzőklubban, fejlesztő foglalkozások skype-on, munkatársak mese videói, online versenyek, kihívások, emléknapiak, ünnepek, stb.),
- a találkozásokat minimalizáló offline programok (pl. rajzverseny beküldendő rajzokkal, közösségi kert gondozás eltérő időpontokban, időben-térben szeparált több állomásos akadályverseny).

Egyéb tevékenységek

- közösségi tér internetes felületének létrehozása,
- lakosság tájékoztatása a közösségi tér új működési rendjéről (pl. a települési önkormányzat honlapján, a közösségi tér internetes felületén, szórólapon, hirdetőablakon, helyi szakemberek, intézmények közvetítésével, az utcai szociális munka során),
- járványvédelmi tevékenységek (pl. járványügyi szabályok követése, beépítése a működésbe, világos kommunikáció az aktuális szabályokról és az előírások betartatása, fertőtlenítés, takarítás, védőeszközök – maszk, gumikesztyű – biztosítása, maszk varrása),
- adminisztrációs tevékenység (pl. monitoring, szakmai előkészítő anyagok, szórólapok készítése, forgalmi napló vezetése, leltározás)
- a projektben vállalt kötelezettségekkel összefüggő adminisztrációs feladatok ellátása (projektben rögzített adatok frissítése, elszámolással kapcsolatos ellenőrzések, szakmai terv és tevékenység harmonizálása stb.)
- munkatársakat érintő továbbképzések, digitális kompetencia fejlesztését célzó tanfolyamok, egyéb szervezeti fejlesztés.

A fertőzésveszély csökkentése érdekében alapelveként azt javasoljuk, hogy a közösségi terek rövidebb **nyitvatartás** mellett működjenek, ezáltal is csökkentve a lehetséges fizikai kontaktusok számát. Egy napon belül célszerű több nyitvatartási sávot kialakítani a helyi igényeknek és a családok napirendjének figyelembevételével, s ezek során elkülönítve megvalósítani a különböző korosztályokat célzó szolgáltatásokat, eltérő programtípusokat. Ahol erre van lehetőség, ott kültéren, pl. a közösségi tér udvarán fogadják a különböző korcsoportokba tartozó látogatókat.

Az **információnyújtás, ügyintézés, közvetlen segítségnyújtás** jelentősége a tapasztalatok szerint krízishelyzetben megnő, ezért lehetővé kell tenni, hogy a lakosok – a lehető legszélesebb idősávban – telefonon és online is el tudják érni a közösségi térben dolgozókat. Emellett a személyes ügyfélfogadás lehetőségét is célszerű fenntartani a szükséges óvintézkedések mellett, mivel a célcsoport tagjai közül sokan nem mozognak otthonosan a telefonos vagy online ügyintézés, segítségkérés területén vagy nem áll rendelkezésükre ehhez szükséges eszköz. Fontosnak tartjuk, hogy a személyes szolgáltatásokra bejelentkezés történhessen személyesen, vagy papíron, ne kizárólag online módon.

A közösségi tereknek a járvány időszakában az **utcai szociális munka** eszközkészletét is alkalmazniuk kell. Nem várhatnak arra, hogy minden esetben a segítségre szorulóknak keressék fel

őket. A távolságtartás, a ritkább találkozások időszakában nehezebb felismerni, észrevenni a krízishelyzeteket, ezért javasoljuk, hogy a munkatársak az utcákat járva rendszeresen ellenőrizzék a családokat, érdeklődjenek a betegek állapotáról, az idősök helyzetéről, győződjenek meg arról, hogy nincs-e ellátatlan gyerek, vagy család a településen.

A **mosási, fürdési lehetőség** biztosítása kiemelten fontos, mivel önmagában az is növeli a járványveszélyt, ha a családok nem tudnak élni ezzel. Ahol eddig akadályokba ütközött ezek igénybevétele, gondoskodni kell arról, hogy a közeljövőben elérhetőek legyenek az alapvető komfortszolgáltatások.

A járványhelyzetben bizonyos **szolgáltatások** szüneteltetése vagy átszervezése szükséges, míg más tevékenységekre a megszokottnál nagyobb figyelmet kell fordítani. Értelemszerűen nem tartható kirándulás, tábor, közösségi - és sportprogram, vagy bármilyen olyan rendezvény, ahol több ember gyűlik össze egyszerre. A különböző foglalkozások esetében javasoljuk létszámkorlát bevezetését, azaz maximum annyi fő részvételével tartsák meg azokat, amennyinél biztosítható az előírt védőtávolság megtartása.

A járvány korábbi időszakában nagy igény mutatkozott a **digitális oktatással kapcsolatos segítségnyújtásra**, így erre ismét fel kell készülniük a közösségi tereknek. A gyerekek digitális oktatásban való részvételének nyomon követésével, online vagy kiscsoportban történő személyes tanulásegítéssel, az iskolai feladatok kinyomtatásával tudják segíteni a tanulókat. Az **adminisztrációs feladatok** átszervezése is indokolt, azokat lehetőség szerint home office-ban végezzék a munkatársak.

A területileg illetékes gyermekvédelmi **jelzőrendszer tagjaival** és a helyben működő karitatív és civil szervezetekkel **folyamatos kapcsolattartás** valósuljon meg. A közösségi tér dolgozói már a járvány második hullámát megelőzően vegyék fel a kapcsolatot a szakmai partnerekkel, tekintsék át a tavaszi járványidőszak tapasztalatait, mérjék fel a technikai feltételeket és a digitális tudásszintet, rögzítsék a tervezett közös munkaformákat. A szükséges korrekciók előkészítik, tervezhetővé teszik a következő járványidőszakban az online együttműködésének rendszerét.

Javasoljuk, hogy a **nyitvatartásba** mindenképpen számítsanak bele az offline szolgáltatások, programok mellett az online elérhetőség intervalluma, valamint a mindennapos teljes fertőtlenítő nagytakarítás, a felületek és a játékeszközök fertőtlenítése.

A csökkentett nyitvatartás, bizonyos programok, szolgáltatások szüneteltetése miatt, és azért, mert egyes családok a járványtól tartva távol maradnak majd a közösségi terektől, szükségessé válhat a teljesítendő **indikátorokra** vonatkozó elvárások módosítása. Az indikátor számítás szempontjából lényeges, hogy az igazolt digitális (internetes vagy telefonos) kapcsolattartás, segítségnyújtás is rögzíthető, és az indikátorok szempontjából figyelembe vehető legyen. Ennek egységes rendszerét szükséges kidolgozni, mely az Irányító Hatósággal engedélyeztetve a projekt keretében is elszámolhatóvá válik.

Titoktartási kötelezettség

A közösségi házak, terek vezetői és munkatársai

- a fertőzés gyanús vagy fertőzött érintettek esetében felhívják a kliensek figyelmét a jogszabályokban rögzített egészségügyi és járványügyi előírások betartására.
- Valamint a tudomásukra jutott fertőzött vagy fertőzés gyanús személyek nevét és adatait a jogszabályoknak és etikai normáknak megfelelően bizalmasan, a titoktartási kötelezettségüknek megfelelően kezelik, azzal vissza nem élnek, a célcsoport tagok számára át nem adják.